

UNIVERZA V LJUBLJANI
FAKULTETA ZA ŠPORT

**PREGLED RAZVOJA MODERNE
TELESNE KULTURE/ŠPORTA
V OBČINI KRŠKO**

ALJAŽ ŽVAB

Ljubljana, 2016

UNIVERZA V LJUBLJANI
FAKULTETA ZA ŠPORT
Športno treniranje - Fitnes

**PREGLED RAZVOJA MODERNE TELESNE
KULTURE/ŠPORTA V OBČINI KRŠKO**

DIPLOMSKO DELO

MENTOR:

doc. dr. Tomaž Pavlin

RECENZENT:

prof. dr. Ivan Čuk

Avtor dela:

ALJAŽ ŽVAB

Ljubljana, 2016

ZAHVALA

Iskrena hvala dr. Tomažu Pavlinu za vso strokovno pomoč in nasvete pri pisanju diplomskega dela. Hvala tudi vsem, ki so sodelovali pri nastanku dela, še posebej bi se zahvalil Živku Šebeku, ki mi je bil v veliko pomoč pri pridobivanju literature.

Največja zahvala gre mojim staršem in puncu, ki so me vsa leta študija podpirali, spodbujali in verjeli vame.

Ključne besede: Zgodovina telesne kulture, šport, športni klubi/društva, občina Krško, sokolstvo.

PREGLED RAZVOJA MODERNE TELESNE KULTURE/ŠPORTA V OBČINI KRŠKO

Aljaž Žvab

IZVLEČEK

V diplomski nalogi je prikazan razvoj telesne kulture/športa v občini Krško od prvo ustanovljenih društev leta 1878 pa vse do danes. V kratkem zgodovinskem pregledu bomo predstavili, kako je šport v občini Krško napredoval skozi tri časovna obdobja, ki skupaj zajemajo približno 150 let. Ta obdobja so: pred prvo svetovno vojno, med 1. in 2. svetovno vojno in tudi po 2. svetovni vojni. Prikazati želimo, kako se je šport razvijal in kakšen je bil njegov vpliv na okolje in prebivalce. Zanimalo nas je tudi, ali je bil šport skozi leta razvoja vedno v trendu rasti, ali so bila vmes obdobja mirovanja in, ali je to veljalo na splošno za vse športne aktivnosti, vsa športna društva, ali samo za določene športne panoge. Predstavili in opisali bomo tudi najbolj prepoznavne športe v krški občini kot so: speedway, plavanje, nogomet in rokomet. V zaključku bomo povzeli značilnosti vseh obdobj razvoja telesne kulture/športa in predstavili v kakšnem stanju je telesna kultura/šport v občini Krško danes.

Key words: History of physical training, sport, clubs/associations, municipality of Krško, falconry

SURVEY OF MODERN PHYSICAL TRAINING/SPORT DEVELOPMENT IN MUNICIPALITY OF KRŠKO

Aljaž Žvab

ABSTRACT

In the present diploma work you will find the presentation of the development of physical training/sport in the municipality of Krško since the establishment of the first associations in 1878. This brief historic survey aims to present the development in three different periods, a time span of 150 years. They are the period before the World War 1, between the World wars and after the World War 2. This is the study of how sport has developed as well as its influence on people and surroundings. We also aimed to find out whether sport had always been on the increase or there had been periods of stagnation and whether it had been true for all sports activities, all sports societies or not. This is followed by the description of the most popular sports in the municipality of Krško, namely speedway racing, swimming, football and handball. The conclusion, however, offers a brief summary of all periods' characteristics and the presentation of physical training/sport in the municipality of Krško today.

KAZALO

1 UVOD	11
2 METODE DE LA.....	14
3 RAZPRAVA	15
3.1 Občina Krško	15
3.1.1 Zgodovina in gospodarski razvoj občine Krško	16
3.2 Zgodovina telesne kulture in športa na Slovenskem	17
3.2.2. Obdobje med svetovnimi vojnami	19
3.2.3 Obdobje po drugi svetovni vojni	20
3.3 Razvoj moderne telesne kulture/športa v občini Krško pred prvo svetovno vojno	22
3.3.1 Telovadno društvo Sokol v Krškem	23
3.3.1.1 Telovadno društvo Sokol v Svetem Križu / Podbočju	25
3.3.1.2 Odsek Sokolov v Rajhenburgu/Brestanici	26
3.3.2 Orlovsko društvo v Svetem Križu/Podbočju	27
3.3.3 Kolesarsko društvo	27
3.4 Razvoj moderne telesne kulture / športa v občini Krško med 1. in 2. svetovno vojno	28
3.4.1 Nogometno društvo	29
3.4.2 Dirkalno in jahalno društvo Krško	30
3.4.3 Orlovsko društvo	32
3.4.4 Kolesarski klub Krško	33
3.4.5 Telovadno društvo Sokol v Krškem	33
3.4.5.1 Sokolsko društvo v Rajhenburg/Brestanici	34
3.4.5.2 Sokolsko društvo v Svetem Križu/Podbočju	36
3.4.6 Planinsko društvo Bohor	37
3.5 Razvoj moderne telesne kulture / športa v občini Krško po 2. svetovni vojni	39
3.5.1 Telovadno društvo Partizan Krško	43
3.5.2 Telovadno društvo Partizan Brestanica	45
3.5.3 Konjeniški klub Posavje Krško	46
3.5.4 Nogometni klub Krško	48
3.5.5 Planinsko društvo Videm Krško	51
3.5.6 Planinsko društvo Bohor Senovo	52
3.5.7 Odbojgarsko društvo Brestanica	54
3.5.8 Avto-moto društvo Krško	55

3.5.9 Rokometni klub Krško	58
3.5.10 Plavalni klub Celulozar Krško.....	60
3.5.11 Karate klub Krško.....	65
3.5.12 Strelsko društvo Leskovec.....	66
3.5.13 Plesni klub Lukec	66
3.5.14 Kegljaški klub Krško 2002	68
3.5.15 Ribiška družina Brestanica - Krško	68
3.5.16 Športno društvo Podbočje 75/Košarkarski klub Interier Krško	70
3.5.17 Košarkarski klub Potočje Posavje Krško	72
3.5.18 Kolesarski klub Krško	73
3.5.19 Kolesarsko društvo Savaprojekt Krško	73
3.5.20 Rekreativno kolesarsko društvo Krško.....	74
3.5.21 Kolesarski klub Master Team Krško	75
3.5.22 Posavski alpinistični klub	75
3.5.23 Teniški klub Krško	78
3.5.24 Športno društvo Posavje	79
3.5.25 Posavski odbojkarski klub Krško	81
3.5.26 Gimnastično društvo »RAIN« Krško	81
3.6 Športna zveza Krško	82
3.7 Najuspešnejši športniki krške občine	84
3.8 Število članov in tekmovalcev v športnih društvih	85
4 SKLEP.....	88
5 VIRI.....	90

KAZALO SLIK

Slika 1: Mesto Krško.....	15
Slika 2: Vzoren »sokol«	24
Slika 3: Člani sokolskega društva Sveti Križ / Podbočje	25
Slika 4: Ustanovitelji Sokola v Brestanici.....	26
Slika 5: Izlet kolesarskega društva	28
Slika 6: Nogometaši krškega športnega kluba	30
Slika 7: Stadion (hipodrom)	31
Slika 8: Kolesarski klub Krško.....	33
Slika 9: Sokoli v Rajhenburgu / Brestanici	35
Slika 10: Sokolski dom	36
Slika 11: Strelci v Sokolskem društvu Podbočje / Sveti Križ	37
Slika 12: Baraka v Zajeselah	38
Slika 13: Telovadke TVD Partizan	44
Slika 14: Ženska odbojgarska ekipa.....	46
Slika 15: Hipodrom Brege.....	47
Slika 16: Stadion Matije Gubca	51
Slika 17: Planinski dom Bohor.....	53
Slika 18: Speedway prireditelj.....	57
Slika 19: Igralci Rokometnega kluba Krško	60
Slika 20: Krško kopališče na Savi.....	61
Slika 21: Krški bazen	61
Slika 22: Znak Plavalnega kluba Celulozar Krško.....	62
Slika 23: Znak Plavalnega kluba Celulozar Krško.....	62
Slika 24: Zadnja generacija krških vaterpolistov	63
Slika 25: Gradnja tretjega ribnika	68
Slika 26: Gradnja ribiškega doma	69
Slika 27: Grb društva.....	70
Slika 28: Članska ekipa KK Interier Krško.....	71
Slika 29: Plezališče Armeško	77
Slika 30: Plezališče nad Savo.....	77
Slika 31: Teniško igrišče Teniškega kluba Krško.....	79
Slika 32: Najuspešnejši športniki v krški občini	84

KAZALO TABEL

Tabela 1	23
Tabela 2	29
Tabela 3	40
Tabela 4	41
Tabela 5	85

1 UVOD

V diplomski nalogi bomo predstavili zgodovino in razvoj telesne kulture oziroma športa, ki je bil prisoten na področju trenutnih občinskih mej v občini Krško. Zanimivo je dejstvo, da je bilo za športne aktivnosti v občini Krško veliko zanimanje že v zelo zgodnjih fazah razvoja telesne kulture. Skozi različna časovna obdobja so bila v naši občini v ospredju različne vrste športa, vendar kljub popularnosti določenih, so bili nekateri zanimivi le za gledalce. Takšen primer je speedway. Čeprav so imele tudi ostale športne panoge svoje vzpone in padce, se nobena od njih ni uspela obdržati na samem vrhu in tako nismo imeli športa, s katerim bi se lahko identificirali. Še najbližje temu je na primer plavanje. Po množičnosti članov pa prednjačita nogomet in rokomet, kar se sklada tudi s trendom v Sloveniji.

V nalogi želimo prikazati, kako se je šport v občini Krško razvijal ter kakšen je bil njegov vpliv na prebivalce v določenem časovnem obdobju. Podati želimo različen pogled na športne aktivnosti, ki so se sčasoma tudi močno spreminjale. V kratkem zgodovinskem pregledu bomo predstavili, kako je šport v občini Krško napredoval skozi tri časovna obdobja, ki skupaj zajemajo približno 150 let. Prikazati želimo, kako se je šport razvijal in kakšen je bil njegov vpliv na okolje in prebivalce. Zanimalo nas je tudi, ali je bil šport skozi leta razvoja vedno v trendu rasti, ali so bila vmes obdobja mirovanja in, ali je to veljalo na splošno za vse športne aktivnosti, vsa športna društva, ali samo za določene športne panoge.

Predstavili bomo zgodovino razvoja telesne kulture in športa v Sloveniji pred prvo svetovno vojno, med 1. in 2. svetovno vojno in tudi po 2. svetovni vojni. Telesna kultura je s telovadbo, športom, športnimi društvi počasi prehajala v življenja ljudi, ki pa so jih različno sprejeli. Nekateri, predvsem mlajši, z navdušenjem in veseljem, starejši pa bolj zadržano. Vendar pa je razvoj telesne kulture, začetki pojavljanja telovadbe v osnovnih in srednjih šolah, šport, športna društva, sokolstvo vodilo v smer sprejemanje novih pojmov, ki bodo med ljudmi ostali.

V poglavjih o zgodovini razvoja telesne kulture/športa v občini Krško bomo predstavili razvoj društev, ki so nastala v tem obdobju. Kratko bomo opisali njihov nastanek in značilnosti ter predstavili, kakšen pomen so imela za kraj in širšo okolico. Društva so se razvila iz različnih razlogov, tako zaradi razvoja same telesne kulture kot tudi zaradi političnega ozadja in iz protesta proti ponemčevanju. Torej so nastala kot simbol upora proti okupatorju. Krško in

občani so se že v zgodnjem obdobju razvoja telesne kulture vključili v razvoj. Za mesto je velik dosežek predstavljala postavitev prve telovadnice in, to že leta 1877. V tem času so odprli tudi vrata novega šolskega poslopja, kjer je lahko mladina telovadila tudi v zimskih mesecih. Postaviti ga je dal krški mecen Martin Hočevnar. To je tudi pomenilo, da je imelo Krško zelo dobre možnosti za razvoj telesne kulture, telovadbe in ostalih telesnih aktivnosti.

Društva, ki so v občini Krško nastala pred prvo svetovno vojno, so bila: kolesarsko društvo, Telovadno društvo Sokol v Krškem, njegov odsek v Rajhenburgu/Brestanici, Telovadno društvo Sokol v Svetem Križu/Podbočju in Orlovsko društvo v Svetem Križu/Podbočju. Vsako od društev je privabilo svoje navdušence in člane, ki so se jim pridružili. Telovadno društvo Sokol v Krškem je predstavljalo prvo ustanovljeno društvo v občini Krško, ki je med ostalim ponujalo in spodbujalo tudi telesno kulturo, telovadbo ter gradnjo samopodobe in samozavesti.

V težkem obdobju med prvo in drugo svetovno vojno skrb za telesno kulturo, šport, telovadbo ni zamrla. V tem obdobju so v občini Krško delovali Telovadno društvo Sokol v Krškem, Podbočju in Brestanici, orlovsko društvo in kolesarski klub. Društva, ki so nastala povsem na novo, so bila nogometno društvo in dirkalno in jahalno društvo.

Čas po drugi svetovni vojni pomeni za razvoj telesne kulture, telovadbe, športa povsem novo obdobje. Spremembe, ki so se pojavile v državnih okvirih, so pomenile tudi spremembe za razvoj teh dejavnosti. Športna društva, ki so s svojim delovanjem med drugo svetovno vojno prenehala, so ponovno začela delovati in ustvarjati, privabljati navdušence in se razvijati. Obdobje pa je predstavljalo nove možnosti za razvoj tudi novih društev in modernejših športov. Po drugi svetovni vojni so v občini Krško povsem na novo nastala naslednja športna društva: plavalni klub, rokometni klub, avto-moto društvo Krško, Telesnovzgojno društvo »Partizan«, kegljaški klub, ribiška družina, karate klub, plesni športi, teniški klub, strelsko društvo, alpinistični klub, kolesarski klub, košarkarski klub in ostala športna društva.

Vsako obdobje je torej športnim društvom prineslo nove izzive in hkrati tudi nove možnosti in priložnosti za napredovanje. Ovire so predstavljale tako različne politične razmere, nesprejetost raznih športnih panog med prebivalci, finančne težave, pomanjkanje interesentov in podobno. V nalogi skušamo predstaviti, kaj je vsako obdobje prineslo k razvoju in napredku telesne kulture/športa, kakšne so bile te spremembe in kaj so pomenile za nadaljnji

razvoj. Opisali bomo tudi trenutno stanje športnih društev v občini Krško, njihovo priljubljenost in dosedanje uspehe tako v tekmovalnem kot rekreativnem športu.

2 METODE DELA

Diplomsko delo je monografskega tipa, uporabili smo deskriptivno metodo dela. Informacije smo pridobili s pomočjo strokovne literature, publikacij, virov iz interneta ter osebne komunikacije oz. intervjujev z bivšimi funkcionarji različnih društev.

3 RAZPRAVA

3.1 Občina Krško

Občina Krško leži na jugovzhodnem delu Slovenije. Mesto Krško deli na štajerski in dolenski del reka Sava. V občini Krško stoji tudi jedrska elektrarna. Na jugu se občina konča z gorovjem Gorjanci, na severu jo omejuje Bohor, na zahodu pa se njena pokrajina zaključuje s Krakovskim gozdom. Rahlo gričevnata pokrajina omogoča najrazličnejše gospodarske, kmetijske, turistične in športne dejavnosti, kot so kolesarjenje, čolnarjenje, tek, pohodništvo, ribolov in še vrsto ostalih. Poleg tega ima občina svojo bogato zgodovino, ki jo v Krškem piše že od leta 1959 tudi speedway, saj se na stadionu odvijajo tudi svetovna tekmovanja. Bogata pa je tudi kulturna dediščina samega mesta in tudi okolice. Občina je znana tudi po pridelavi dolenskega vina, ki se imenuje cviček (Občina Krško, 2014).

Slika 1: Mesto Krško (Dolenjski list, 2014).

Na sliki 1 je prikazan del levega in del desnega mesta Krško, ki ga deli reka Sava.

3.1.1 Zgodovina in gospodarski razvoj občine Krško

Naselje Krško se je začelo razvijati pod gradom, ki je prvič omenjen leta 895. Kasneje je bil grad porušen, mesto pa je obdržalo značilno srednjeveško obliko naselja. Ljudje so se večinoma ukvarjali s kmetijstvom in z drobno obrtjo. Veliko prelomnico v napredku samega mesta in okolice predstavlja zgraditev obsavske železnice. Pomenila je tako gospodarsko prelomnico kot tudi splošno povezanost s širšim svetom. Z delom na progi so zaključili 1. oktobra leta 1862. Gospodarstvo se je vseeno razvijalo dokaj počasi. Do druge svetovne vojne sta v tej občini prevladovala predvsem kmetijstvo in rudarstvo. Gospodarski prelom se zgodi leta 1939, ko začne obratovati tovarna celuloze in papirja, ki je še do nedavnega imela velik pomen za gospodarski razvoj občine. Petdeseta leta, pa vse tja do konca sedemdesetih, so predstavljala industrijski razvoj in ravno industrija je prevzela vodilno vlogo tistega časa (Sebanc, 2012).

Leta 1953 se je mesto Krško združilo z naseljem na levem bregu reke Save – Vidmom. Tako je nastalo novo mesto Videm-Krško z 2800 prebivalci. Združitev Krškega in Vidma prebivalci niso najbolje sprejeli, saj so bili v preteklosti del različnih upravno-političnih enot. Tako so se še kar nekaj časa delili na Kranjce in Štajerce, med katerimi je bilo stalno rivalstvo. Kasneje mesto dobi enotno ime Krško (Šebek, 2005).

Desni breg reke Save se je krepil kot mestni del in kot sedež občinske uprave, sodstva, bančništva, šolstva, trgovine, obrti, zdravstva, kulture in športa. Levi breg pa je v večini temeljil na agrarni osnovi. Okoli zgradb, ki so bile dokaj redke, so bili sadovnjaki, vrtovi, travniki, njive in kmečka poslopja. Videm-Krško je vse bolj postajalo povezano in je začelo predstavljati celoto, zlasti zaradi hitrega gospodarskega in industrijskega razvoja (Šebek, 2005).

Obrtna tradicija je predstavljala dober temelj za razvoj obrtno kovinarske zadruga, kasneje Kovinarska, kleparsko - kotlarskega podjetja SOP, gradbenih podjetij Sava in Pionir, avtoprevoznitvo Transport, mizarske zadruga in Združenja trgovskega podjetja Posavje (Šebek, 2005).

Za občino ima velik pomen tudi Nuklearna elektrarna Krško. K energetske vlogi krške občine pripomoreta še hidroelektrarna Krško in Termoelektrarna Brestanica. Tako gospodarstvo v občini Krško danes temelji ravno na energetske bazi (Sebanc, 2012).

3.2 Zgodovina telesne kulture in športa na Slovenskem

Zametki moderne telovadbe na Slovenskem se začnejo kmalu po letu 1840. Takrat je Štefan Mandič, demobilizirani avstrijski častnik, v Ljubljani odprl zavod za telovadbo oziroma gimnasticiranje meščanov slovenske in nemške narodnosti. Novost je bila ljudem v zabavo, omogočala pa jim je tudi prijetno druženje. Čeprav je bilo gimnasticiranje skromno po raznovrstnosti vaj in tudi po različnih orodjih, je še vedno predstavljalo novost v mestni družbi. Večji poudarek je Mandič namenil borjenju s sabljo, saj je bil mojster v mečevanju. Po politični demokratizaciji habsburškega cesarstva po letu 1861 so telovadci ustanovili prva telovadna društva, vzporedno pa so že v šolskem letu 1851/52 v ljubljanski klasični gimnaziji pričeli fakultativno s telovadbo. Ker so bili pogoji za telovadbo skromni, telovadnih orodij, pripomočkov pa malo, se je telovadba odvijala v lepem vremenu kar na prostem. Razno telovadno orodje so si morali dijaki kupiti kar sami. Leta 1869 je novi šolski zakon vpeljal pouk telovadbo v osnovne šole. Iz stališča pomembnosti je bilo bistveno, da so telovadbo v tistih šolah, kjer so imeli za njo tudi pogoje, začeli obravnavati kot obvezno. Tehnično in vsebinsko pa se je telovadba izvajala po načelih in metodiki Alfreda Spiessa. Telovadba je leta 1911 postala tudi obvezen del pouka v gimnazijah (Stepišnik 1964, Pavlin 2005).

V društvenem pogledu sta bila začetnika ljubljanski društvi Laibacher Turnverein (1862) in Južni Sokol (1863), ki pomeni tudi začetek slovenske društvene telovadbe. Južni Sokol in njegov naslednik Ljubljanski Sokol sta pripravila tudi pravo podlago in pogoje za razvoj telovadbe v kasnejših letih ter npr. izdala priročnik *Nauk o telovadbi* (prvi del 1867, drugi del 1869). Strokovni in metodični preporod pa je vezan na delovanje dr. Viktorja Murnika v devetdesetih letih 19. st. Murnik se je zgledoval po čeških telovadnih vrstah in sistematiki, preučil je pomen in načela telovadbe, ki jih je zastavil Miroslav Tyrša, vodja češkega sokolskega telovadnega društva. Murnik je pridobil privrženca ter jih seznanjal z namenom telovadnega sistema po Tyršu. Tak sistem je začel uvajati tudi v same telovadnice, začel je pisati tudi lastno strokovno literaturo. Prevajal pa je tudi iz češčine v slovenščino. S svojimi sredstvi je omogočil leta 1904 izdajo glasila *Slovenski Sokol*. Murnik je ob preporodu telovadbe vodil prve slovenske orodne telovadce na mednarodna tekmovanja. Telovadbi je

Viktor Murnik prispeval tudi svoj izvorni prispevek telovadne sestave. Sam ga je poimenoval telovadne plesse. Uporabljali so jih tako pri manjših telovadnih prireditvah, služile pa so tudi kot vzor za sestavljanje velikih telovadnih sestav, ki so jih prirejali na večjih telovadnih svečanostih. Leta 1948 je npr. dr. Viktor Murnik pridobil priznanje za sestavo Turški marš, ki so jo prikazali naši telovadci na zletu v Pragi (Stepišnik 1964, Pavlin 2005).

Murnik je vzpodbudil tudi žensko telovadbo. Čeprav se je telovadba žensk v tujih državah začela, sicer skromno in previdno, pojavljati že okoli leta 1863, je k nam prišla z organiziranjem sokolskega društva, medtem ko je bila v šolah za telovadbo deklic potrebna privolitev staršev. S prihodom Viktorja Murnika, ki je bil velik zagovornik in podpornik ženske telovadbe, se dogodki začnejo obračati. Princip ženske telovadbe, ki ga je npr. postavil češki sokol, je bil, da se morajo ženske same vzgajati in voditi. Kot vzorčni primer tega je v Ljubljani leta 1901 nastalo prvo žensko telovadno društvo, tesno povezano z Ljubljanskim Sokolom (Stepišnik 1964, Pavlin 2005).

Sokolstvo se je do leta 1914 izoblikovalo tudi utrdilo in štelu 118 telovadnih društev. Leta 1907 so pod imenom Orel uspešno sokolsko telovadno gibanje želeli posnemati klerikalno usmerjeni slovenski meščani. Po nobenem kriteriju, ne po številnosti, ne po uspešnosti, orlovsko društvo ni dosegalo sokolskega. Svoje člane so pridobivali med kmečkim in delavskim prebivalstvom (Stepišnik 1964, Pavlin 2005).

Prebivalci so se začeli seznanjati tudi s športnim gibanjem in planinstvom, ki je bilo v Evropi takrat že kar močno razširjeno. Razvoj v Sloveniji je zaostajal, vseeno pa je ravno napetost ali rivalstvo med slovenstvom in nemštvom pripeljala do tega, da se je tudi športno gibanje začelo bolj razvijati. V športnem razvoju je prednjačilo oziroma utiralo pot kolesarstvo. Na Kranjskem so Nemci organizirali prvo kolesarsko društvo leta 1885, leta 1887 pa jim sledijo Slovenci v Klubu slovenskih biciklistov Ljubljana. Obdobje pred prvo svetovno vojno se lahko pohvali še z razvojem nogometa in nekaterih drugih športov, ko so tudi organizirana prva nemška in slovenska športna društva (Laibacher Sportverein, 1900, Športno društvo Maribor, 1900). Pri širjenju slovenskega nogometa pa je pomembno tudi navdušenje dijakov, ki je čez čas preraslo v društveno dejavnost. Čeprav je nogomet kot zanimiv in razgiban šport najprej predstavljal zgolj veselo in aktivno igro, se je s tekmo kaj hitro pojavilo tudi tukaj vprašanje narodnega rivalstva in prestiža (Stepišnik 1964, Pavlin 2005).

Leta 1893 je bilo, morda nekoliko pozno v primerjavi z ostalimi državami, ustanovljeno Slovensko planinsko društvo v Ljubljani. Tudi z ustanovitvijo planinskega društva imajo nekaj opraviti Nemci, oziroma njihovo željo po nadvladi. Razvoj planinskega društva se je nato začel, ob dobrih naravnih pogojih tudi širiti. Postavljeni so bili dobri temelji in gospodarsko omrežje za množično telesnokulturno organizacijo (Stepišnik 1964, Pavlin, 2005).

Glavne značilnosti obdobja, ko se je telesna kultura na Slovenskem začela razvijati, so po Stepišniku (1964) naslednje:

- šolska telesna vzgoja je postala sestavni del avstrijskega sistema. Začetni sistem telesne vzgoje je temeljil na pokorščini, ubogljivosti, torej usmerjen k disciplini. Zato so bile tudi vaje za telesno vzgojo temu načinu primerne, torej niso ravno dopuščale razvoja samostojne osebnosti;
- razvilo se je sokolsko telovadno gibanje. Vodstvo gibanja je bilo močno zastavljeno in je usmerjalo ter vodilo okoli 120 osnovnih enot, kar je v takratnem obdobju pomenilo zelo veliko organizacijsko omrežje. V sokolskih društvih je bila telovadba poenotena. Njihovi člani so morali redno obiskovati telovadbo, izvajati predpisane vadbe redovnih in prostih vaj, kot tudi vaj na orodjih, gimnasticiranje. Pripravljali so redne društvene nastope in župne zlete ter tudi skupne nastope društev;
- šport pa takrat ni predstavljal takšne trdnosti v organizacijah, kot telovadne aktivnosti. Približno tako je bilo tudi v ostalih državah. Kljub organiziranosti in dejavnosti šport ni ustvaril svoje enotne, skupne organizacije. Razvijal se je v ožjem in bolj strokovnem okviru. Najbolj so se razvili naslednji športi: kolesarjenje, planinarjenje in nogomet. V razvoju niso bili povezani, razvili so se vsak za sebe, če ravno gre v obeh primerih za telesno kulturo.

3.2.2. Obdobje med svetovnima vojnama

Prva svetovna vojna je pustila velike negativne posledice na področju telesne kulture, saj je povzročila zastoj oziroma skoraj popolno prekinitev dejavnosti. Predvsem je to veljalo za telovadno gibanje. Nove politične razmere po vojni in ustanovitev jugoslovanske države pa so pomenile nove pogoje. Beležimo rast društev, ki so se med seboj tudi nazorsko ločevala, zlasti to velja za telovadna društva. Poleg sokolskih in orlovskih so se razvile tudi delavske telovadne organizacije, ki so nastale v vseh večjih krajih po Sloveniji. To so bili predvsem

kraji, kjer je bila industrija že razvita oziroma se je šele začela razvijati. Leta 1929 je kralj Aleksander s svojo šestojanuarsko diktaturo posegel na področje telesne kulture in ukinil vse telovadne organizacije. To je povzročilo, da so se ustanovila skupna telovadna združenja Sokol Kraljevine Jugoslavije. Nova organizacija je združevala članstvo vseh prejšnjih zvez, čeravno so si bili v kulturnopolitičnih nasprotjih (Stepišnik 1964, Pavlin, 2005).

V obdobju med obema vojnama je športno gibanje navkljub slabim pogojem napredovalo. Nogometu so se pridružili novi športni klubi, pojavili so se pristaši in njihova združenja različnih športnih zvrsti. Veliko je bilo takih, ki so se pri nas močneje zasidrala po drugi svetovni vojni, kot na primer: smučanje, atletika, plavanje, hazena, tenis in podobno. To pa je pomenilo, da so začele nastajati razne panožne zveze, kot so nogometna, atletika, plavalna, teniška, zimskošportna in ostale. Čeprav je bil razvoj v primerjavi s predvojnimi obdobjem hitrejši in kompleksnejši, je le počasi sledil razvoju v mednarodnem merilu. Po drugi strani pa se je širil po slovenskih krajih in dobival značaj množičnosti (Stepišnik 1964, Pavlin, 2005).

3.2.3 Obdobje po drugi svetovni vojni

Po drugi svetovni vojni je nastopil politični preobrat v komunizem s fizkulturo, ki jo je na Slovenskem po informbirojevskem sporu (1948) in gradnji jugoslovanskega socializma nadomestil izraz telesna kultura. Že leta 1945 je dala jugoslovanska mladinska organizacija pobudo za ustanovitev nove, enotne Fizkulture zveze Jugoslavije. Namen tega predloga je bil, da se združita obe smeri nekdanje telesne kulture, torej telovadba in šport. Močno pa je izstopala tudi zahteva po širšem športu. Žal pa ga nista priznavali niti telovadba niti šport. Po Informbiroju je prišlo do reorganizacije, to pa je pomenilo, da so se športniki in telovadci organizacijsko ločili. Telovadci so ustanovili telovadno zvezo. Le-ta je preko okrajnih telovadnih zvez povezovala telovadna društva v celoto. Leta 1952 se je Telovadna zveza preimenovala v Zvezo za telesno vzgojo Partizan. Prav tako je bil za športno področje ustanovljen nivo zvezne in republiške športne zveze. Leta 1958 so na I. jugoslovanskem kongresu telesne kulture poudarili pomen in mesto šolske telesne vzgoje, ki je imela močan vpliv na rast telesne kulture. Opozorili pa so tudi na dejstvo, da je potrebno povezovati razvoj telesne kulture s celotnim sistemom. Vidni uspehi pa so bili tema kongresa telesne kulture v Ljubljani leta 1961 (Stepišnik, 1964).

S pridobivanjem nove širine telesne kulture so se pojavile tudi sveže organizacijske oblike, kot je npr. rekreacija. Telovadna društva, ki so imela zasluge, da se je dokaj široko razvejalo omrežje in pridobilo dovolj dobre temelje telesne kulture, so se začela preusmerjati. Osredotočila so se na razvoj v širino, odpravljati pa so začela tudi togost in neživiljenjski telovadni sistem. Pomembno je tudi dejstvo, da so začela odpirati vrata tudi športnim oblikam dela. Šport je na drugi strani vso svojo organizacijsko zmožnost in skrb namenil delovanju vrhunškega oziroma tekmovalnega športa. Pomanjkljivost takšne športne aktivnosti je bila precej ozko usmerjena dejavnost, ki je zajemala le malo število vadečih, katerih cilji so bili vrhunski dosežki. S politiko rekreacije so se teh pomanjkljivosti zavedali tudi v športu in jih poskušali odpraviti na različne načine. Nastajati so začela nova športna društva, da bi privabila nove člane, ki so v športni dejavnosti našli svoj oddih in okrepitev po napornem dnevu. Ravno tako se je napredek pokazal pri šolski telesnovzgojni kulturi. V šolah so začeli dobivati novo vsebino in razne oblike dela. Tako je togost telovadnega sistema postopoma začelo izginjati. Njegovo mesto v šoli je prevzemal šport, ki je bil še pred leti prepovedan. Telesna kultura in telesna vzgoja sta se začeli med seboj povezovati. To je bil dober pogoj, da so začeli nastajati prvi šolski športni klubi, obnavljala so se športna društva v tovarnah ter tudi v drugih delovnih ustanovah, nastale so tudi prve občinske zveze za telesno kulturo (Stepišnik, 1964).

V obdobju takoj po drugi svetovni vojni, ko je bilo potrebno pripraviti nove temelje za rast telesne kulture, je bilo v takratnih fizkulturnih društvih skupaj s planinci le 20.000 športnikov in telovadcev. Velik športni napredek pa je do leta 1962 povzročil in omogočil, da je bilo v šolska, vrhunsko-športna, tovarniška, partizanska, planinska, strelska in tudi ostala društva včlanjenih že 300.000 športnikov (Stepišnik, 1964).

Telesna kultura in šport sta bila v Sloveniji v tem obdobju dokaj neodvisna in samostojna. Sploh, če naredimo primerjavo z ostalimi socialističnimi državami. Športna zagnanost naših vrhunskih športnikov je do leta 1991 prinesla v članskih kategorijah na svetovnih prvenstvih vsega skupaj 359 kolajn v enaindvajsetih različnih športnih panogah. Do osamosvojitve je šport v Sloveniji predstavljal tako imenovano vseljudsko naravo športa, ki je bila del komunistične ideologije, po osamosvojitvi pa so s politično-ekonomskimi spremembami ali »tranzicijo« po mnenju Šugmana (1998) v športnih vodah v ospredje stopile značilnosti, kot so:

- zakon ekonomike po sistemu daj-dam;

- komercializacija športa;
- partnerstvo med državo in zasebnim kapitalom pri financiranju športa.

3.3 Razvoj moderne telesne kulture/športa v občini Krško pred prvo svetovno vojno

Krško je bilo mnogo manjše mesto od ostalih, vendar prvo med sebi enakimi, ki se je vključilo v razvoj telesne kulture. Mesto je svojo prvo telovadnico postavilo že leta 1877. Ravno tako so v tem obdobju odprli novo šolsko poslopje, ki ga je dal zgraditi krški mecen Martin Hočevar. To je pomenilo, da so lahko krški otroci prostore izkoristili tudi za telovadbo v zimskih mesecih. Krško je bilo poleg Ljubljane med 850 osnovnimi šolami edino s takšno možnostjo razvoja telesne kulture, telovadbe in telesne aktivnosti mladih. Za Krško je bila to velika in sodobna pridobitev (Osnovna šola Jurija Dalmatina Krško, 1998).

Obdobje do prve svetovne vojne je predstavljalo začetke in spoznavanje s telesno kulturo, z različnimi športnimi aktivnostmi, dejavnostmi in novimi, še ne videnimi možnostmi. Telesna kultura, telovadba, šport in društva so predstavljali novost, ki vsaj v organiziranem smislu do takrat še ni bila prisotna med takratnim prebivalstvom in mladino. Telesna kultura in športne dejavnosti, ki so bile še pred nedavnim znane kot nepotrebne, nepomembne, celo nesmiselne, so prerasle v aktivno in kasneje tudi organizirano obliko dejavnosti. Ljudje so jo sprejeli, vzeli za svojo in vnesli v vsakdan.

Da je skrb za zdravo in gibčno telo pomembna ter da skrb za različne sproščujoče dejavnosti v prostem času ravno tako predstavlja pomemben del človekovega življenja, je začelo postajati domače. Spremembe v političnih sistemih, v gospodarskem, industrijskem napredku, v novem načinu kmetovanja so prebivalcem omogočile, da so si lahko olajšali do tedaj težko in naporno življenje. Čeprav je to obdobje predstavljalo tudi zatiranje narodne svobode s strani okupatorjev, se je ravno s tem dejanjem v ljudeh vse bolj zbujal duh zavesti, narodnega pomena, svobode, pravičnosti.

Telovadno društvo Sokol je bilo prvo slovensko ustanovljeno društvo v občini Krško. Spodbujalo je telesno kulturo, telovadbo, razvijanje telesa, gradnjo samopodobe in moči posameznika, pa tudi gradnjo pripadnosti in narodne zavesti.

Razvijati se je začelo tudi kolesarsko društvo, ki je sprva ponujalo le krajše izlete s kolesi. V tem obdobju je kolo pomenilo veliko premoženje, ki si ga ni mogel vsakdo privoščiti. Zato se je v tej športni dejavnosti ločevalo na manj in bolj premožne posameznike. Ta šport je bil tako namenjen samo tistim, ki so si kolo lahko privoščili. Zato lahko opazimo tudi veliko nemških priimkov v tej športni aktivnosti, saj so bili finančno bolj stabilni in močnejši. Bili so premožnejši in zato so si ta luksuz tudi lažje privoščili.

Tabela 1

Športna društva v občini Krško pred prvo svetovno vojno

Športno društvo	Leto nastanka
Kolesarsko društvo	1878
Telovadno društvo Sokol v Krškem	1906
Orlovsko društvo v Svetem Križu/Podbočju	1908
Odsek Sokolov v Svetem Križu/Podbočju	1908
Odsek Sokolov v Rajhenburgu/Brestanici	1910

Športna društva v tabeli 1 so razporejena po letu nastanka.

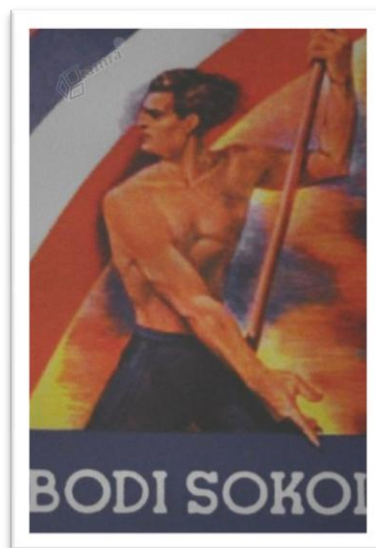
3.3.1 Telovadno društvo Sokol v Krškem

V Krškem se šteje za začetek organizirane športne dejavnosti ustanovitev Telovadnega društva Sokol, ki je nastalo leta 1906 na pobudo Vinka Ženerja. Ustanovitev telovadnega društva je imelo globlji pomen kot samo športno dejavnost. Predstavljalo je tudi neke vrste pogumen upor proti nemškemu širjenju in prevzemanju tihe nadvlade po Sloveniji. V Krškem je bil začetek delovanja društva morda malo lažji, saj je svojo podporo Telovadnemu društvu Sokol nudil mecen Hočevar, ki je dal šolsko telovadnico v uporabo novonastalemu društvu. Samo leto prej, leta 1905, je bila v Ljubljani ustanovljena Slovenska sokolska zveza. Krško je zelo kmalu začelo hoditi po stopinjah ljubljanskega zavedanja nemške nadvlade in upor proti temu. Njihovo vzpodbujanje in krepitev narodne zavesti je bilo uspešno, saj se je kasneje ustanovilo več sokolskih društev po Sloveniji. Društvo je v Krškem delovalo zelo uspešno, saj je bilo do izbruha prve svetovne vojne vanj včlanjenih deset odstotkov vsega takratnega prebivalstva. V številkah to pomeni kar 1000 oseb. Rezultat pa je še toliko bolj pomembnejši glede na takratno splošno prepričanje, da telovadba in šport predstavljata neprimerno in

nepotrebno trošenje časa, denarja in moči. Društvo je torej delovalo zelo uspešno (Osnovna šola Jurija Dalmatina Krško, 1998).

Veliko zaslug za ustanovitev Telovadnega društva Sokol gre tudi Karlu Humeku. Bil je strokovni učitelj na meščanski šoli v Krškem. Težave, ki so pestile Telovadno društvo Sokol, so izvirale iz njegovega nacionalnega značaja. Izbruh prve svetovne vojne je za društvo predstavljal težko obdobje glede obstanka in nadaljnjega razvoja, saj so oblasti zaplenile vse premoženje društva. Prav tako pa so v vse člane vpoklicale k vojakom (Videm-Krško nekdanj in danes, 1957).

Sokolska načela so poudarjala vsakodnevno krepitev telesa in duha s telovadbo ter čistostjo uma. Telesno in duševno napredovanje je bilo torej vsakodnevna spremljevalka zavednega sokola. Pravi sokol naj bi predstavljal disciplino in osebno odrekanje, ki ga bosta vodila k napredku, moči in stabilnosti. Namen je bil vzgojiti vztrajnega, delovnega, odpornega, pogumnega, odločnega, značajskega, resnicoljubnega, treznega, zdravega in močnega posameznika. Oseba zdravega duha in telesa je lahko predstavljala vzgled uspešnega človeka, ki si je znal postaviti visoke in hkrati dosegljive cilje, jih je tudi dosegel in s tem postal vzgled ostalim. Telovadba je sokolom predstavljala način življenja, tako fizičnega kot »duhovnega«, torej način razmišljanja, življenjski stil ali slog. Pravi sokol je predstavljal ponos in narodno zavest (Kamra, Sokolska načela, 2008).

Slika 2: Vzoren »sokol« (Kamra, Sokolska načela, 2008).

Slika 2 prikazuje plakat, kako naj bi izgledal vzoren sokol: njegovo odločnost, fizično pripravljenost in narodno zavednost.

3.3.1.1 Telovadno društvo Sokol v Svetem Križu/Podbočju

Šport je bil v današnjem Podbočju in takratnem Svetem Križu vedno priljubljen. Pred drugo svetovno vojno organizirano športno dejavnost izvajali sokolih in orli. Dejavnost obeh organizacij se je videla lahko tako v športnih dejavnostih kot tudi pri družbenem življenju nasploh. Sokoli so delovali tudi na kulturnem področju, kjer je za to skrbel Boris Šinigoj, imeli pa so tudi tamburaški orkester. Organizacijo sokolov, ki je bila ustanovljena leta 1908, je vodil načelnik, ki je bil v Podbočju Milan Kodrič, nasledil pa ga je Pepi Kodrič. Bil je vaditelj vaj za telovadne nastope, vodil pa je tudi treninge za tekmovanja in nastope. Najpomembnejša športna panoga je bila orodna telovadba. Dejavnosti so potekale na občinskem vrtu, postavili pa so si tudi svoj dom/dvorano, ki so jo imenovali Stritarjeva dvorana, saj je stala na zemljišču Stritarjevih. V dvorani so člani lahko trenirali na drogu in bradlji. Kroke so imeli postavljene na drugem mestu, na prostem. Pri sokolih so imeli tudi praporščaka, v Podbočju je bil to Franc Stritar. Vsa pisna dokumentacija o delovanju Sokolskega društva Podbočje je bila najverjetneje uničena, prav tako je bil uničen tudi prapor, ki so ga želeli skriti pred okupatorji (Zupančič, 2000).

Slika 3: Člani sokolskega društva Sveti Križ/Podbočje (Zupančič, 2000).

Na sliki 3 vidimo člane sokolskega društva iz Svetega Križa.

3.3.1.2 Odsek Sokolov v Rajhenburgu/Brestanici

Rajhenburg – danes se kraj imenuje Brestanica. Tukaj je sokolsko društvo nastalo leta 1910 ob pomoči krškega sokolskega društva. Z ustanovitvijo »Sokola Rajhenburg« se je začela organizirana športna dejavnost, ki je bila v začetku le podružnica oziroma odsek krškega telovadnega društva. Pobuda za ustanovitev Sokola v Brestanici je bila dana s strani društva »Čitalnica«, ki je predstavljal začetke kulturnega življenja v Brestanici in okolici. Do leta 1912 so vaje izvajali poleti na prostem in v gostilni Kosar. Takrat jih je vodil Moškon iz krškega društva. Istega leta, torej 1912, so dobili tudi telovadno obleko. V tem letu so nastopali tudi na zletu v Zagrebu, kjer so svojo telesno pripravljenost pokazali s prostimi vajami. Ravno udeležba zleta v Zagrebu jim je dala nov zagon in voljo po izboljšanju telovadnih možnosti, zato so začeli zbirati sredstva za nakup telovadne opreme. Najeli so prostor v »Flisovem gradu«. Opremili so ga s telovadnim orodjem, kupljenim v Pragi. Kupili so drog, konja, bradljo, blazine, ročke in uteži. Hkrati so ustanovili tudi oddelek za mlade, ki se je imenoval »naraščaj«. Od sedaj dalje so člani in naraščaj pričeli z redno vadbo. Tako je do prve svetovne vojne potekal razvoj in delovanje društva Sokol v Brestanici. Poleg telovadbe so skrb posvečali vzgoji v duhu naprednega in narodnega vseslovenskega duha (Kalan, 1982).

Slika 4: Ustanovitelji Sokola v Brestanici (Kalan,1982).

Na sliki 4 so prikazani ustanovitelji društva Sokol v Brestanici. Zahvala za ustanovitev društva pripada še nekaterim članom, ki pa niso na sliki. Imena nekaterih ustanoviteljev na sliki so naslednja: Franc Jamšek, nadučitelj, Melhior Rismal, učitelj, Franc Agrež, učitelj, Franc Kacjan, upravitelj pošte, Srečko Reiner, načelnik postaje, Leopold Rainhofer, trgovec, Lenard Šandor, lastnik žage, dr. Matija Schmirmaul, zdravnik, Franc Šavli, mizar, Jože Vrščaj, mizar, Franc Šerbec (Kalan, 1982).

Med sokolskimi društvi je bilo najdejavnije brestaniško, za njim društvo v Podbočju, najmanj pa so bili dejavni sokoli v Krškem (Ž. Šebek, osebna komunikacija, december 2015).

3.3.2 Orlovsko društvo v Svetem Križu/Podbočju

Sedež orlovske organizacije, ki je nastala hkrati s Sokolskim društvom leta 1908 v Podbočju, je bilo v katoliškem domu pod cerkvijo. Dom jim je omogočal, da so prirejali kulturne prireditve, igre, miklavževanje in podobno. Dom je orlom omogočal tudi prednost na kulturnem področju pred sokoli. Zato pa so zaostajali za njimi na telovadnem nivoju. Tekmovalnost med sokoli in orli se je kazala tudi v potegavščinah izven telovadnih prireditev in seveda tudi na prireditvah, kot sta borbenost in tekmovalnost (Zupančič, 2000).

3.3.3 Kolesarsko društvo

Kolesarjenje se je na Slovenskem začelo razvijati okoli leta 1885. Iz športne dejavnosti je vse bolj preraščalo v kulturnopolitično gibanje. Prvi kolesarski klub so leta 1885 v Ljubljani ustanovili pravzaprav Nemci. Prvi slovenski kolesarski klub pa je bil v Ljubljani ustanovljen dve leti kasneje, torej leta 1887 (Osnovna šola Jurija Dalmatina Krško, 1998).

Razmere, ki so bile prisotne v takratnem obdobju, seveda niso omogočale, da bi si lahko vsi kupili kolesa. Vedno več ljudi pa je le imelo to možnost. Kolo je postalo prevozno sredstvo za delo, prav tako pa je predstavljalo možnost daljših nedeljskih izletov (Stepišnik, 1968).

Kolesarjenje se je začelo vse bolj razvijati in nastajati so začela prva kolesarska društva, ki so sprva organizirala lahkotne družabne izlete s kolesi. Šele kasneje, ko so je ta disciplina razvijala, so organizirali tudi društvene in meddržavne tekme. Zanimivo in zelo pomembno je tudi dejstvo, da so kolesarski klubi ali društva sprejeli tudi cestnopolicijske predpise. Teh in

tudi spretnostne vožnje so se učili v samih društvih oziroma klubih (Kolesarska zveza Slovenije, 2011).

Slika 5: Izlet kolesarskega društva (Kolesarska zveza Slovenije, 2011).

Slika 5 prikazuje kolesarski izlet članov društva.

Kolesarjenje se v krški občini kot organiziran šport prvič pojavi leta 1878. Ker pa je kolo za tiste čase predstavljal luksuz, ki si ga ni mogel vsak privoščiti, lahko tudi po tem sklepamo, da so bili člani tega društva premožni funkcionarji. V društvu so prevladali nemški priimki, kot sta Weglein in Klein, oba nemškega rodu. Ustanovitev kolesarskega društva je bil neuspeh Nemcev, da bi pokazali svojo nadvlado, svojo moč, vpliv in superiornost nad ostalimi prebivalci. Morda pa se tudi zaradi tega neuspelega poskusa nadvlade v krški občini niso odločili ustanoviti nemškega telovadnega društva, katera so ustanavljali drugod po Sloveniji in s tem krepili svoj družbeni in superiorni položaj (Osnovna šola Jurij Dalmatin Krško, 1998).

3.4 Razvoj moderne telesne kulture/športa v občini Krško med 1. in 2. svetovno vojno

V obdobju med obema vojnama so se razvijale nove športne aktivnosti in ljudje so kljub težkim razmeram začeli posvečati čas telesni kulturi, športu in športnim dejavnostim. Delno

tudi zaradi sprostitve, delno pa zaradi povezovanja z ljudmi. Telovadno društvo Sokol je obnovilo svoje delovanje. Nogometno društvo ter dirkalno in jahalno društvo sta nastala povsem na novo. Kolesarsko društvo je obstajalo že pred prvo svetovno vojno, vendar je deloval pod nemškim vodstvom, včlanjeni pa so bili člani nemške narodnosti. Leta 1925 so kolesarski klub ustanovili slovenski kolesarji.

Tabela 2

Športna društva v občini Krško med obema svetovnima vojnama

Športno društvo	Leto nastanka
Telovadno društvo Sokol v Krškem	1918
Sokolsko društvo v Rajhenburgu/Brestanici	1918
Sokolsko društvo v Svetem Križu/Podbočju	1918
Orlovsko društvo	1918
Nogometno društvo	1922
Dirkalno in jahalno društvo	1924
Kolesarski klub	1925
Planinsko društvo Bohor	1929

V tabeli 2 vidimo športna društva v občini Krško, ki so nastala med obema svetovnima vojnama in si sledijo po letnici ustanovitve.

3.4.1 Nogometno društvo

Nogomet, ki je v svojih začetkih predstavljal dijaški šport, je na območju Slovenije do svoje prave veljave prišel dokaj pozno. Od njegovih gimnazijskih začetkov in prvih društev konec 19. stoletja in v začetku 20. stoletja v večjih krajih se je kasneje ta šport začel bolj razvijati tudi povsod drugod (Šebek, 2002).

V Krškem začne nogometno društvo delovati leta 1922. Iz tega leta je ohranjeno tudi gradivo o rezultatih odigranih tekem z brežiškim društvom Trojo ter moštvom iz Laškega. Športni navdušenci nogometa so bili tudi ustanovitelji Nogometnega kluba Krško. Med ostalimi sta bila to Rihard Engelsberg in Fera Rumpret, kasneje tudi Gaša Mesesnel. Večji del finančnih sredstev je klubu prispeval Engelsberger. Nogomet je v Športnem klubu Krško vse do leta

1931 predstavljal bolj ljubiteljsko dejavnost, saj do tedaj treningov niso poznali, pa tudi tekem ni bilo ravno veliko. Mecen društva, Engelsberger, je ekipo večkrat okrepil z najetimi igralci iz ljubljanske Ilirije. Za tak podvig je moral tudi globlje seči v žep. Ker je krški mecen najetemu igralcu Omanu iz Ilirije obljubil 100 dinarjev za vsak gol na tekmi, ga je po zadetih 9 golih že prosil, naj že neha dajati gole. S prihodom uveljavljenega mladega igralca Alfreda Isteniča je Krško nogometno društvo po letu 1931 doživelo svojo prvo pomembno prelomnico. Pridružili so se mu številni igralci začetniki, društvo je tudi začelo izvajati redne treninge dvakrat na teden, prenovili in izboljšali so tudi igrišče. Vse to pa je pomenilo, da je klub začel občasno igrati tudi v takratnih ligaških sistemih (Šebek, 2002).

Slika 6: Nogometaši krškega športnega kluba (Šebek, 2002).

Na sliki 6 vidimo nogometaše krškega športnega kluba iz leta 1926.

3.4.2 Dirkalno in jahalno društvo Krško

V Sloveniji so se odvijale prve konjske dirke na Cvenu pri Ljutomeru, leta 1875. V Krškem je Dirkalno jahalno društvo Krško nastalo leta 1924. Razlog za ustanovitev društva je bil najverjetneje ta, da je bila konjereja v teh krajih precej priljubljena, pa tudi tekmovanja so se

odvijala že pred ustanovitvijo društva. Srez oziroma okraj Krško, kjer je bil tudi sedež kluba, je takrat štel komaj 1000 prebivalcev. Leta 1934 je bilo v tem okraju kar 3.292 konj. Prve uradne konjske dirke so se izvedle leto po ustanovitvi društva, torej leta 1925. Tekmovalci so morali preteči dobrih 800 m. Kmalu po dveh popravilih je dolžina proge že preseгла 1.000 m. Gledalci so takrat dirko lahko opazovali z le ene manjše tribune. Druga je bila namenjena zgolj sodnikom. Urejenost dirkalne steze je bila za takratne razmere zelo dobra, saj so na njej pogosto izvajali tudi kolesarske dirke. Prva zapisana pravila Dirkalnega in jahalnega društva Krško lahko najdemo iz leta 1926, natančneje 12. Maja. Že 18. Maja so dobila uradno potrditev ljubljanskega župana. Iz pravil je jasno razvidno, da je bil namen ustanovitve društva pospeševanje konjereje, usposabljanje člane za pravilno vožnjo in spretnosti konj, prirejanje dirk ter na njih sodelovati, prirejati strokovna predavanja, premovanja in ne nazadnje tudi konjske razstave. Dodaten namen pa je bil tudi prodaja doma vzgojenih konj ter uvoz posebnih konjskih pasem, ki bi bile lahko društvu in splošnemu državnemu gospodarstvu v korist. Uspešnost tekmovanj se je pokazala tudi v tem, da je bilo do 2. svetovne vojne na jugoslovanskih tekmovalnih lestvicah kar 5 krških konj. V obdobju med vojnama so bile kasaške konjske črede močno razredčene, saj je okupator odpeljal okoli 200 tekmovalnih konj ter večje število žrebet iz že uveljavljene kasaške reje (Šebek, 2001).

Slika 7: Stadion (hipodrom) (Šebek, 2001).

Na sliki 7 je prikazan Stadion (hipodrom) Matije Gubce za leta 1958.

3.4.3 Orlovsko društvo

Orlovska društva so nastala v času, ko je bil na pohodu duh popolne katoliške preнове slovenskega naroda. Pobudo za tovrstno odločitev je zahteval škof dr. Anton Mahnič, izvajal pa jo je katoliški politični tabor po letu 1890. Prvi, ki je dal pobudo za ustanovitev katoliških mladinskih telovadnih društev, ki so se zgledovala po sokolih, je bil Radoslav Nemeč. Leta 1902 je na zborovanju nepolitičnih društev v Ljubljani razlagal, da naj bi se katoliška mladina telesno in duševno okrepila ter naj se s telovadbo pripravi na politične in druge boje. Dokončno odločitev o ustanovitvi telovadnih odsekov po Sloveniji pa je bila podana s strani predsednika Slovenske krščanske socialne zveze za Štajersko, dr. Antona Korošca. Ime za telovadno društvo Orli pa je prispeval Ivan Podlesnik (Muzej narodne osvoboditve Maribor, 1993).

V krški občini, v kraju Leskovec, danes Leskovec pri Krškem, in kraju Videm, danes del Krškega, je orlovsko društvo nastalo šele po letu 1918. Vendar pa tovrstno delovanje ni imelo vidnejšega vpliva na razvoj telesne kulture v občini. Prav tako orlovska organizacija nikoli ni dosegla zavidljivih rezultatov in pomembnosti sokolskega društva. Odsek orlovskega društva je bil tudi v Podbočju. Prav v Krškem pa društva niso uspeli nikoli ustanoviti (Osnovna šola Jurija Dalmatina Krško, 1998).

Do leta 1930 sta bila na območju krške občine ustanovljena dva orlovska telovadna odseka. Prvi v Leskovcu, drugi pa na Vidmu. Telovadba v teh dveh odsekih ni bila niti konstantna niti sistematična. Zaradi težav so morali odseka še isto leto ukiniti. Nekaj let pred 2. svetovno vojno sta spet zaživela (Osnovna šola Jurija Dalmatina Krško, 1998).

Naloga članov orlovskega društva je bila, da združijo vso slovensko mladino, ki je usmerjena v katoliško vero in živi po krščanskih načelih, v enotno združenje, v mladinsko četo, ki naj bi se umsko, нравno in telesno izobraževala. Orlovsko društvo je sebe imenovalo kot poštena organizacije krščanske mladine. Člani takšne organizacije se morajo strogo držati načel, ki jih narekuje društvo. Za razliko od sokolskega društva je imelo orlovsko društvo za cilj tudi izobraževanje in življenje po krščanskih načelih (Rozman, 1993).

V Brestanici je približno sočasno s sokolskim društvom delovalo tudi društvo orel. Kasneje si je to društvo nadelo ime Fantovski odsek. V Brestanici je bil odnos med obema društvoma korekten, kljub dejstvu, da sta društvi delovali na enakih področjih. Občasno so se zgodili kakšni manjši spori, vendar v grobem sta društvi lepo shajali eno ob drugem (Kalan, 1982).

3.4.4 Kolesarski klub Krško

Leta 1925 je bil ustanovljen kolesarski klub. V klubu so organizirali občasna tekmovanja, in sicer bolj kot atraktivne točke in nastope med konjskimi dirkami na dirkališču v Žadovinku pri Krškem. Še vedno pa je bilo prisotno izletništvo s kolesi. Društvo je po začetnih uspehih počasi prenehalo z delovanjem (Ž. Šebek, osebna komunikacija, december 2015).

Slika 8: Kolesarski klub Krško (slika v albumu od Černetič).

Na sliki 8 so člani Kolesarskega kluba Krško, po prvi svetovni vojni, v takratnem središču mesta.

3.4.5 Telovadno društvo Sokol v Krškem

Prelomnico v delovanju in razvoju telesne kulture v Krškem je predstavljalo leto 1918, saj se je od takrat dalje pouk telovadbe spremenil. V veljavo je prišel nov, češki telovadni sistem, to pa je pomenilo, da so telovadbo poučevali učitelji telovadbe, ki so se šolali in usposabljali na

tečajih, ki so jih organizirala sokolska društva. Vzdano plaketo ptiča sokola, ki jo je izdelal priznani krški kipar in umetnik Vladimir Stoviček in je krasila dom, je moral ob prihodu nemške vojske, sam kipar tudi odstraniti. Krško sokolsko društvo je torej predstavljalo temelj za vsa kasnejša društva v Krškem in okolici. Sokolsko društvo Krško je ob ustanovitvi Jugoslovanske Sokolske zveze leta 1919 padlo pod okrilje zagrebške sokolske župe (Osnovna šola Jurija Dalmatina Krško, 1998).

Telovadno društvo Sokol je po prvi svetovni vojni začelo poleg telesne vzgoje razvijati tudi prosvetno dejavnost. Joško Pfeifer je ustanovil sokolski orkester in zbor fanfar. Ivan Radanovič, ki je bil vrhunski telovadec mednarodnega pomena, bratje Rumpret in Ivanka Svore so v tistem času zelo pripomogli k dvigu telesne vzgoje. Hkrati pa so poleg razvijanja telovadbe pričeli tudi s športnimi dejavnostmi, kot so smučanje, nogomet in lahko atletiko. Zgradili pa so si tudi svoj lastni dom, ki je postal uspešno središče telesnovzgojnega in kulturnega življenja (Videm-Krško nekdanj in danes, 1957).

3.4.5.1 Sokolsko društvo v Rajhenburg/Brestanici

Zaradi vojne vihre je delo sokola v Brestanici julija 1914 povsem prenehalo. Veliko članov sokola je zaradi svojega statusa od oblasti dobilo oznako politično sumljivi. Mlajše člane so poslali z orožjem v roki v boj. Starejši člani so se pridružili delavskim bataljonom. Zato med prvo svetovno vojno ni bilo delovanja Sokola v Brestanici. Po koncu prve svetovne vojne, že leta 1918, je začel delovati »nov« sokol, ki si je nadel tudi novo ime, in sicer Sokolsko društvo. Z vajami so nadaljevali v prostorih, ki so jih uporabljali že pred vojno, torej v Flisovem gradu. Vodenje telovadbe so prevzeli Mirko Sušnik, učitelj, Jože Zorko, krojač, ter njegov brat Miha. Društvo je bilo zelo uspešno pri svojem delovanju, saj so leta 1919 imeli že člansko vrsto, mladince, pionirje in članice. Leto kasneje so se jim pridružile še mladinke in pionirke (Kalan, 1982).

Slika 9: Sokoli v Rajhenburgu/Brestanici (Kalan, 1982).

Na sliki 9 so prikazani sokoli iz Brestanice leta 1932.

Sokolsko društvo se je poleg telovadbe ukvarjalo tudi z nekaterimi drugimi dejavnostmi, med temi je bila tudi odbojka. Seveda pa so skrbeli za razvoj kulture v samem kraju. Po prvi svetovni vojni so bili tudi odločeni, da zgradijo tudi svoj lastni dom. Zato so zbirali sredstva, opravili pa tudi mnogo prostovoljnih ur dela. Leta 1925 jim je tudi ta projekt uspel. Dom je vključeval dvorano s telovadnim orodjem, gledališki oder, poleg tega pa je bilo še nekaj dodatnih prostorov. S to pomembno pridobitvijo so lahko namestili telovadno orodje v dvorani, prirejali so razne nastope, tekmovanja, akademije, gledališke igre in, leta 1934 so ustanovili celo orkester. Delovanje društva je bilo vidno in uspešno vse do leta 1941, ko se je začela okupacija države. Aktivnost društva je med vojno usahnila. Večina članov Sokolskega društva se je med 2. svetovno vojno pridružila NOB. Telovadnico je zasedel okupator in jo uporabljal kot skladišče in kuhinjo (Kalan, 1982).

Slika 10: Sokolski dom (Kalan, 1982).

Slika 10 prikazuje sokolski dom v Rajhenburgu/Brestanici pred drugo svetovno vojno.

3.4.5.2 Sokolsko društvo v Svetem Križu/Podbočju

Obdobje med prvo in drugo svetovno vojno je bilo za Sokolsko društvo Podbočje/Sveti Križ uspešno. Med svoje največje uspehe štejejo nastope Milana Kodriča na vseslovanskem sokolskem zletu junija 1939 v Pragi. Prav tako se za velik uspeh šteje tudi nastop Pepija Kodriča, ki je ravno tako sodeloval na podobnem zletu, in sicer v Sofiji. Še prej pa so na prireditvi v Sarajevu, leta 1934, nastopili člani in članice Sokolskega društva Sveti Križ/Podbočje. Član, Franc Colarič, je nastopal z legendarnim olimpijcem Leonom Štukljem. V Sokolskem društvu Podbočje/Sveti Križ so imeli tudi kandidata za olimpijsko moštvo, žal pa se zaradi poškodbe ni mogel udeležiti prireditve (Zupančič, 2000).

Ob 25-letnici Sokolskega društva Podbočje/Sveti Križ so v kraju pripravili veliko telovadno prireditev z večjim številom nastopajočih, bilo jih je več kot 100 različnih starosti. Nastop je imel velik odmev v celotnem okraju Krško. Ob tej priložnosti so predstavili tudi svoj prapor, katerega osnutek je naredil akademski slikar Zoran Didek. Prapor, ki je vseboval trto, žitno klasje, oboje pa je bilo povezano s trobojnico, so izvezle članice same. Vodila jih je Rozika Kodrič. Pokrovitelj te odmevne prireditve je bil takratni ban, slavnostni govornik pa je bil upravitelj Ivan Malnarič. Vrh prireditve je predstavljal množični nastop članov in članic, ob spremljavi okteta s pesmijo Oj, Triglav, moj dom. Prireditvam v Svetem Križu so se večkrat

pridružili tudi ljubljanski telovadci, ki jih je povabil Janez Malnarič, ki je bil takrat še študent (Zupančič, 2000).

V društvu so se ukvarjali tudi s streljanjem. Strelišče so si uredili v vasi, na zemljišču, ki so ga odkupili. Tudi strelci so tekmovali na prireditvah tako v bližnji kot daljni okolici, tudi v Beogradu. V društvu je deloval tudi odličen pevski oktet pod vodstvom Borisa Šinigoja, ki je hodil tudi na tekmovanja. Leta 1935 so v Dobovi osvojili prvo mesto (Zupančič, 2000).

Slika 11: Strelci v Sokolskem društvu Podbočje/Sveti Križ.

Na sliki 11 so: V zadnji vrsti: Leopold Dečko, Alojz Stanič, Boris Šinigoj, Feliks Peterčič, Ciril Pisanski. V sprednji vrsti: Jože Smukovič, Franc Peterčič (Zupančič, 2000).

3.4.6 Planinsko društvo Bohor

Začetki planinske dejavnosti, ki je pri nas zelo množična, so se na Bohorju začeli že pred drugo svetovno vojno. Leta 1929 je bila na Kozjem ustanovljena že prva podružnica planinskega društva Bohor. Čeprav ni bila najbolj uspešna, se je kasneje pridružila podružnici SPD Bohor. To je bila ustanovljena 9. 1. 1938 v Brestanici oziroma tedanjem Rajhenburgu. Ustanovitelji društva so želeli pridobiti člane in privabiti ljudi, da si lepoto narave na Bohorju

ogledajo v živo. V Planinsko društvo Bohor so se vključevali tako člani iz Brestanice kot tudi iz Senovega. Kot smo že omenili, se je temu društvu pridružilo tudi kozjansko planinsko društvo. Naloga društva je bila tudi, da so markirali poti po Bohorju. V svoje kraje so privabili tudi mnogo Zagrebčanov in ostalih, ki so želeli odkrivati lepote narave. Po planinskih poteh jih je vodil Miško Žmavec. Pot, ki so jo pohodniki opravili, se je začela kar v Brestanici ali na Senovem in je vodila do Reštanja in Jelše. Prvi postanek so naredili pri Šušteršičevih, kjer so dobili sveže mleko ter se odpočili pri starodavni lipi in vaškem studencu. Pot so nadaljevali proti Oslici, ki je na 860 metrov nadmorske višine. Tu so se odpočili in se razgledali po okolici, kjer se vidi od Zagreba pa do Kozjanskega, Boča in Donačke gore. Pot so nadaljevali na Špic, hrib, ki je visok 915 metrov, naprej do Petrove skale, vse do najvišjega vrha Bohorja, torej Javornika, ki je visok 1024 metrov (Daugul, 1982).

Slika 12: Baraka v Zajeselah (Daugul, 1982).

Leta 1939 so člani prostovoljno in s skromnim materialom v kraju Zajesele postavili manjšo barako, na sliki 12. Planinsko društvo Bohor je prenehalo z delovanjem leta 1941, s prihodom okupatorja na domača tla. Ta je z odvzetjem listin, prihrankov in z uničenjem koč onemogočil nadaljnje delo društva (Daugul, 1982).

3.5 Razvoj moderne telesne kulture/športa v občini Krško po 2. svetovni vojni

Tako kot ostale države, ki so bile vpletene v vojno viхро 2. svetovne vojne, je morala tudi Slovenija oziroma takratna Jugoslavija ponovno postaviti temelje in zgraditi osnovne pogoje za nadaljnje življenje. Najprej je bilo potrebno poskrbeti za osnovne življenjske potrebščine, nato pa za obnovo uničene države. Tak način življenja, z minimalnim sredstvi, je zahteval prilagoditve na vseh življenjskih področjih. Zato sta se krutost vojne tragedije in pogled v svetlejšo prihodnost zlila in dajala moč in voljo ljudem, da so ponovno vstali in se borili proti lakoti in pomanjkanju.

V Jugoslaviji so gospodarsko stanje skušali v red postaviti z agrarno reformo, ki je revnejšim kmetom omogočila, da so dobili svoj del zemlje, ki so ga lahko obdelovali, in si na tak način sami pridelali hrano, in z nacionalizacijo oziroma podržavljenjem gospodarstva in s planskim gospodarstvom. Na novo so se zarisale slovenske in tudi meje ostalih evropskih držav. Gospodarske spremembe so v 50. in 60. letih s samoupravljanjem omogočile izboljšanje položaja prebivalcev in življenjskih razmer. Tudi industrijska proizvodnja začne doživljati svojo rast. To pa hkrati tudi pomeni boljši standard ljudi in nove priložnosti ter možnosti za boljše življenje (<http://www.dijaski.net>).

Nekatera športna društva, ki so delovala pred prvo ali drugo svetovno vojno, so v vojnem času prenehala delovati zaradi vojnega stanja. Druga so ravno zaradi vojne, kljub težkim razmeram, nadaljevala svoje poslanstvo. Spet tretja so ravno v tem času nastala in začela svojo pot. Po koncu druge svetovne vojne pa se je športni duh še bolj prebudil. Društva, ki so med vojno prenehala z delovanjem, so spet zbrala stare in nove člane ter začela z dejavnostjo. Ustanovila pa so se tudi popolnoma nova športna društva. Športna dejavnost se je začela intenzivno razvijati in pridobivati na veljavi in priljubljenosti.

Kljub stanju, v katerem je bila uničena država po vojni vihri, so ljudje našli določeno uteho in voljo v športnih aktivnostih ter medsebojnem druženju. Čeprav se je v obdobju po vojni zgodilo tudi to, da je katero od društev prenehalo delovati ravno zaradi pomanjkanja finančnih sredstev, je bilo to začasno, saj so ob prvi priložnosti delovanje spet obnovila. V ospredje so prihajali modernejši športi. V spodnji tabeli sledi prikaz športnih društev, ki so nastala po drugi svetovni vojni. Nekatera od teh društev, kot so nogometno društvo, dirkalno in jahalno

društvo, kolesarsko društvo, so nastala že v obdobju med obema vojnama. Svoje delovanje so začasno prekinila in potem nadaljevala z aktivnostjo po drugi svetovni vojni.

Tabela 3

Športna društva v občini Krško po drugi svetovni vojni

Športno društvo (aktualna imena)	Leto nastanka
Telovadno društvo »Partizan« Brestanica	1945
Nogometni klub Krško	1945
Kolesarski klub Krško	1945
Konjeniški klub Posavje Krško	1946
Telovadno društvo »Partizan« Krško	1950
Planinsko društvo Bohor Senovo	1954
Plavalni klub Celulozar Krško	1955
Rokometni klub Krško	1955
Avto moto društvo Krško	1957
Kegljaški klub 2002	1960
Odbojkarsko društvo Brestanica	1960
Ribiška družina Brestanica – Krško	1961
Karate klub Krško	1967
Športno društvo Podbočje 75/Košarkarski klub Interier Krško	1975
Plesni klub Lukec	1982
Kolesarsko društvo Savaprojekt Krško	1984
Teniški klub Krško	1986
Strelesko društvo Leskovec	1987
Planinsko društvo Videm Krško	1988
Posavski alpinistični klub	1989
Kolesarski klub Master Team Krško	1992
Rekreativno kolesarsko društvo Krško	1995
Gimnastično društvo »RAIN« Krško	1996
Košarkarski klub Potočje Posavje	1997
Posavski odbojkarski klub Krško	2011
Športno društvo Posavje	2011

V tabeli 3 so prikazana športna društva v občini Krško, s sedanjimi imeni, ki so nastala po drugi svetovni vojni.

Osvoboditev je v občini Krško prinesla hiter napredek v telesnovzgojni dejavnosti. Družbena dejavnost se je razvijala in prekoračila predvojno raven. Telesna vzgoja se je začela bolj širiti tudi na podeželje, kjer so mladinske organizacije začele prirejati mladinske športne igre. V spodnji tabeli 4 bomo prikazali, kolikšna je bila udeležba prostovoljnih dejavnosti v osnovnih šolah in pomožni osnovni šoli v občini Krško (Videm-Krško nekdanj in danes, 1957).

Tabela 4

Pregled prostovoljnih dejavnosti v osnovnih šolah in posebni šoli v občini Krško v šolskih letih 1974/75 in 1975/76

Vrsta krožkov	Št. krožkov 1974/75	Št. krožkov 1975/76	Vključenih v šolskem letu 1974/75 in 1975/76			Vključenih v šolskem letu 1974/75 in 1975/76 v odstotkih	
			Moški	Ženske	Skupaj	Moški	Ženske
			Atletika	/	4	47	68
Gimnastika	/	4	62	127	189	33 %	67 %
Namizni tenis	/	2	29	8	37	78 %	22 %
Nogomet	7	4	124	/	124	100 %	0 %
Košarka	8	4	94	80	174	54 %	46 %
Smučanje	4	3	123	14	137	89 %	11 %
Splošna telesna vzgoja	2	1	5	28	33	15 %	85 %
Odbojka	/	1	9	36	45	20 %	80 %
Rokomet	8	5	113	137	250	45 %	65 %
Karate	1	1	11	/	11	100 %	/
Plavanje	8	2	36	22	58	62 %	38 %
Planinstvo	5	4	347	288	635	55 %	45 %
Streljanje	8	6	87	23	110	79 %	31 %
Orodna telovadba	3	/	/	/	/	/	/
Ribištvo	/	1	16	4	20	80 %	20 %
TVD Partizan	/	1	24	/	24	100 %	/

Vir: (Gorenc, 1977).

Kot je razvidno iz tabele 4, so samo pri treh krožkih sodelovali le fantje/moški. Sodelovali so pri TVD Partizan, karateju in nogometu. Pri vseh ostalih krožkih, razen pri orodni telovadbi,

kjer ni bilo sodelujočih, so se vključevali tako moški kot tudi ženske. V planinski krožek je bilo včlanjenih 635 osnovnošolcev, od tega 347 moških in 288 žensk. Na drugem mestu po priljubljenosti med osnovnošolci v letih od 1974 do 1976 je bil rokomet, kjer je bilo vključenih 250 otrok. Tretje mesto je po včlanjenosti zasedla gimnastika s 189 vključenimi, četrto pa košarka s 174 vključenimi.

Krožki, kjer je bilo po številu vključenih več žensk kot moških, so po vrsti:

1. splošna telesna vzgoja – 28 žensk,
2. gimnastika – 127 žensk,
3. rokomet – 137 žensk,
4. atletika – 68 žensk,
5. odbojka – 36 žensk.

Krožki, kjer je bilo po številu vključenih več fantov kot deklet, so po vrsti:

1. nogomet – samo moški, TVD »Partizan«, karate – samo moški,
2. smučanje – 123 moških,
3. ribištvo – 16 moških,
4. streljanje – 87 moških,
5. namizni tenis – 29 moških.

Vidimo lahko, da se je v letih od 1974 do 1976 veliko fantov in deklet vključevalo v športne aktivnosti in razne krožke telesnovzgojnega področja. Vsega skupaj je bilo v dveh letih v različne telesnovzgojne krožke včlanjenih 1962 fantov in deklet. Od tega je bil morda kdo včlanjen v dva ali več krožkov hkrati. Tega podatka nismo dobili. Rečemo lahko torej, da se je v letih od 1974 do 1976 v telesnovzgojne krožke 835 deklet in 1127 fantov. Torej je bilo v telesnovzgojnih krožkih včlanjenih 292 več fantov kot deklet.

3.5.1 Telovadno društvo Partizan Krško

Takoj po osvoboditvi je tudi v Krškem nastalo fizkulturno društvo. Kot vemo, se je v preteklosti o športu velikokrat govorilo z negativnim prizvokom. Novo ime društva je oznanjalo željo, da bi se dejavnosti telesne kulture poenotile, združile in sprejele. Velik vpliv pri tej odločitvi lahko iščemo tudi v takratnem socialistično urejenem sistemu, ki takšnih razlikovanj in neodobravanj športa ni več sprejemal. Novonastalo društvo je sicer svojo podlago za delovanje našlo v telovadnem sistemu iz prejšnjega obdobja, torej pred vojno, a se je že leta 1948 razdelilo na dve osnovni veji, in sicer (Gorenc, 1977):

- prva veja je bila telovadno društvo,
- druga veja pa so bila samostojna športna društva, ki so se kasneje združila in delovala pod skupnim imenom TVD Partizan Krško.

Tako je bil leta 1952 ustanovljeno fizkulturno društvo TVD »Partizan«. Za svoja srečanja in delovanje so uporabljali dvorano v gasilskem domu. Pod okriljem TVD »Partizan« je delovala tako strelska sekcija, igranje namiznega tenisa, sekcija za tek, udeleževali so se krosov in malih maratonov, moška ekipa za odbojko od leta 1960 dalje, od leta 1963 pa tudi ženska ekipa. Do leta 1972 je delovala tudi ligaška rokometna ekipa. Uspešni so bili tudi v rokometu, tako s pionirji, mladinci in člani. Med leti 1961 in 1963 je delovala sekcija za boks. Danes je aktivno le še strelsko društvo Leskovec. Streljajo z zračno puško, in sicer v nižjih starostnih kategorijah, sicer pa zelo uspešno osvajajo dobre rezultate (Ž. Šebek, osebna komunikacija, december 2015).

Slika 13: Telovadke TVD Partizan (osebni arhiv Angelce Druškovič).

Na sliki 13 so prikazane telovadke TVD Partizan leta 1953-1954. Po imenih iz leve proti desni: Slavica Rudan, Judita Rabič, Nuša Krieger, Tanja Božičnik, Angelca Druškovič.

Sokolski dom, ki so ga zgradili člani društva, je po vojni, z določenimi prenovami in razširitvami, predstavljal prostore TVD Partizan, in sicer vse do leta 1971, ko so se prestavili v novozgrajeno osnovno šolo. Dom je kasneje služil različnim namenom in je predstavljal središče dogajanja mesta Krško. Vrata doma so bila odprta vse dni v tednu in za vsakogar (Šebek, 1998).

Leta 1950 je bilo 45 prireditev in tekmovanj, že leto za tem pa 89. Najpomembnejša društvena prireditev je bila: Titova štafeta – štafeta mladosti, kjer je sodelovalo okoli 150 tekačev TVD »Partizan« Videm-Krško. Vsako leto so priredili telovadno akademijo, kjer je sodelovalo 120 telovadcev. Udeleževali so se republiškega zleta »Partizana«, tekmovanja za pokal »Ljudske pravice«, kjer je bilo več kot 200 nastopajočih članov (Videm-Krško nekdanj in danes, 1957).

Leta 1955 je bilo zgrajeno igrišče za odbojko, in sicer v okviru bazena pri tovarni Celuloza. Na igrišču so lahko igrali tudi ligaške tekme. Igralcev odbojke je bilo sicer precej, predvsem zaposleni iz tovarne Celuloza. Igrali so bodisi kot ekipa tovarne Celuloza ali pa kot ekipa TVD Partizan. Odbojka je bila eden od športov, kjer je tekmovalo veliko ekip, sestavljenih ravno iz zaposlenih v tovarnah papirne industrije. Krška ekipa je bila zelo uspešna, saj je po navadi zasedala prva tri vodilna mesta, ker je pred tekmami večkrat igrala po vodstvom pravih ligaških trenerjev (Šebek, 1999).

Atletika v krški občini ni imela pravih pogojev, da bi se lahko razvijala in napredovala. Težava ni bila v pomanjkanju interesentov in talentov. Po drugi svetovni vojni so atletiko gojili v okviru TVD Partizan. Svojo pot je našla tudi v programih osnovnih šol. Tudi v tej panogi so se zaposleni v papirni industriji vsako leto srečevali in merili svoja znanja in zmožnosti. Načrtno pa so atletiko gojili tudi na osnovni šoli Senovo. Pohvalili so se lahko z uspehom Zinke Šerbec, ki je v zadnjem letniku postala rekorderka za mlajše mladinke v tekih na 60 in 100 metrov. Kasneje je postala tudi večkratna republiška prvakinja in reprezentantka. Vrhunski sprinter iz Brestanice, Samo Špan, je v teku na 3000 metrov z zaprekami segal v sam evropski vrh. Kasneje se je atletika izvajala zgolj v šolah v sklopu športne vzgoje. Učenci so tekmovali na občinski, regijski in državni ravni (Šebek, 1999).

3.5.2 Telovadno društvo Partizan Brestanica

Po drugi svetovni vojni so se v Brestanici zbrali stari člani Sokolskega društva in ustanovili fizkulturno društvo. Hkrati je bilo ustanovljeno tudi kulturno društvo. Društvi je skupaj povežalo še eno društvo, in sicer Ljudska prosveta. Fizkulturno dejavnost je vodil Franc Agrež ml., kulturno društvo pa inženir Arno Svetlin. Da bi si zagotovili prostore, ki so jih imeli že pred vojno, so morali obnoviti dom in dvorano. Za telovadbo so zbrali orodje, ki je preživelo vojno obdobje, ter začeli z vadbo za pionirje, mladince in člane ter skupino za orodno telovadbo. V letu 1945 so organizirali prvi nastop, takrat še v zasilno urejenih prostorih. Naslednje leto so priredili prvi večji javni nastop na sejmišču v Brestanici. Sprejet je bil z navdušenjem. Uspešno so v istem letu organizirali tudi telovadno akademijo. Do leta 1949 so se osredotočali predvsem na klasično telovadbo. Pohvalili pa so se tudi z moško odbojkarsko ekipo, bili so daleč najuspešnejši tudi na širšem območju Dolenjske (Kalan, 1982).

Leta 1952 se je dosedanja telesnokulturna dejavnost reorganizirala v TVD »Partizan« Brestanica. Obdobje 10 let je za TVD »Partizan« Brestanica predstavljalo neuspešno obdobje. Stane Čuber je bil leta 1960 imenovan za predsednika. Njegova želja je bila, da se realizirajo zastavljeni cilji društva ter da se začne boljše in uspešnejše delovanje samega društva. Najboljše možnosti za to so videli ravno pri moški odbojki, kjer so bili tekmovalci zelo uspešni, saj so se uvrstili v drugo republiško ligo. Kasneje so se moški odbojkarski ekipi pridružile tudi ženske, pod vodstvom Staneta Čubra. Ženska odbojkarska ekipa je uspešno nastopala do leta 1973. Pri ostalih športnih dejavnostih pa ni bilo zaznati pravega navdiha, zagona in tudi uspehov (Kalan, 1982).

Slika 14: Ženska odbojkarska ekipa (Kalan, 1982).

Na sliki 14 so članice ženske odbojkarske ekipe iz leta 1972.

3.5.3 Konjeniški klub Posavje Krško

Konjeniški klub Posavje Krško je bil ustanovljen že med vojnama, ko se je imenoval Dirkaško kasaško društvo Krško. Po drugi svetovni vojni se društvo začne močneje razvijati.

18. avgusta leta 1946 je bil v Krškem postavljen Stadion Matije Gubca, ki se je lahko pohvalil z najboljšo kasaško stezo v državi. Za posavsko dirkalno društvo je takšna pridobitev pomenila ogromen napredek. Lahko rečemo, da je bilo do 17. septembra 1959 to zlato obdobje za kasaški šport. Po letu 1959 pa so konjerejci morali predati stadion speedwayu in brnenje glasnih motorjev je zamenjalo topot konjskih kopit. Speedway steza pa zaslovi kot najboljša oziroma najhitrejša v Sloveniji (Šebek, 2001).

Slika 15: Hipodrom Brege (Šebek, 2001).

Na sliki 15 vidimo Hipodrom Brege iz leta 2000. Takoj po vojni, že leta 1946, je Konjeniška zveza Slovenije registrirala kasače po celotni državi. Izdajati so začeli celo kasaški koledar Jugoslavije z motivi s konjskih dirk in ponosnih lastnikov konj. Razmere pa športnemu konju vseeno niso bile ravno naklonjene in vse je vodilo k žalostnemu zaključku zgodbe, da bodo tekmovalni konji počasi izginili iz tega prostora. Čeprav je ta športna panoga zamirala, je k njeni nadaljnji ohranitvi prispeval krški konjerejski klub, ki je ohranil to dejavnost še do danes. Kasaške dirke so po letu 1959 zamrle, vse dokler ni bil 3. julija 1988 zgrajen nov hipodrom na Bregah, namenjen le konjskim dirkam. Poleti 1999 so bile na tem hipodromu prvič konjske galopske dirke. To pa je bil tudi eden od zastavljenih ciljev že pri gradnji samega stadiona. Na zunanjem robu so uredili še eno kasaško stezo, ki je bila dolga 1.200 m in široko 16 m. Z urejanjem okolice in izboljševanjem tekmovalnih pogojev so člani kluba želeli, da bi hipodrom Brege postal eden najlepših tovrstnih športnih objektov v Sloveniji. Prostora okoli dirkališča je dovolj, tako da je tudi sedaj želja vodstva, da svojo ponudbo razširijo tudi na dresuro jahanja in preskakovanje zaprek (Šebek, 2001).

3.5.4 Nogometni klub Krško

Po končani 2. svetovni vojni so se zbrali tudi vsi nogometaši, ki so vojno obdobje preživeli brez poškodb, in obudili ljubezen do tega športa. Svoje vrste so tudi pomladili z novimi igralci. Na domačem igrišču so prvo povojno tekmo odigrali že 7. oktobra 1945. Z vajami in zagnanostjo igralcev so se v ligaški tekmovalni sistem vključili že leta 1946. Velik uspeh za nogometno društvo je predstavljalo leto 1951, ko je moštvo v osnovni ligi odigralo 8 prvenstvenih tekem, ter doseglo kar 6 zmag. Tak rezultat jih je postavil na prvo mesto. Moštvo je bilo na pripravah tudi v tujini, in sicer v hrvaški Kraljevici. To je bil prvi primer krškega nogometnega društva, da svojega znanja niso izpopolnjevali le doma, temveč tudi širše, izven domačega okolja. Istega leta, torej 1951, pa je krško nogometno društvo doživelo neuspeh v kvalifikacijah za drugo republiško ligo. Poleg tega je k popuščanju igralcev vodilo tudi to, da so bili trije igralci kaznovani. Tako v naslednjih letih niso dosegli vidnejših rezultatov. Vse do leta 1955 je moštvo nastopalo le kot sekcija Telovadnega društva Krško, po letu 1955 pa samostojno kot TVD Partizan Krško (Nogometni klub Krško, 2002).

V tem obdobju se je tudi igraljska zasedba skoraj v celoti zamenjala. Leta 1956 je klub praznoval tudi 30 let svojega obstoja in delovanja, ki pa ni prinesel zelenega novega zagona in idej za nadaljnje delovanje. V obdobju do leta 1962, ko je nogometni klub začasno prenehal delovati, so priskočili na pomoč tudi igralci iz sosednje, brežiške občine, igrati pa so začeli tudi dijaki srednje tehnične šole Krško. Vendar vse to, žal, ni bilo dovolj za uspešno nadaljevanje kariere nogometnega kluba (Nogometni klub Krško, 2002).

Pobudo za ponoven začetek nogometa je leta 1965 podala mlajša generacija zaposlenih v Tovarni celuloze in papirja Vipap v Krškem. Nogometaši so svojo zagretost do tega športa pokazali v sezoni 1965/66, ko so v tekmovanju drugega razreda Celjske nogometne podzveze osvojili 1. mesto. Ta dosežek jih je uvrstil v prvi kakovostni razred. Za Nogometni klub Celulozar je ravno to pomenilo, da se jim obeta boljše in uspešnejše obdobje. In res je bilo tako. Za svoj drugi veliki uspeh so fantje poskrbeli v sezoni 1967/68 z uvrstitvijo v II. republiško ligo-vzhod. Nogometni klub Celulozar je jeseni 1970. leta, z že izkušenimi nogometaši, začel ponovno igrati v prvem razredu celjske podzveze (Nogometni klub Krško, 2002).

V obdobju proti koncu 70-ih let je klub prizadelo novo organiziranje slovenskega športa na osnovi t.i. »portoroških sklepov«. To je pomenilo, da se je tekmovalna dejavnost prenašala na območne selekcije in ne več na klube. Rešitev za ta ponesrečeni »portoroški sklep« so v letu 1978 za oživitev dejavnosti poskrbele tako imenovane »športno-rekreativne lige«. Namen teh je bil, da so prvaki lahko napredovali v consko ligo. Nogometni klub Celulozar sprva ni sprejel te ponujene rešitve. Obdobje po letu 1980 se je za Nogometni klub Celulozar spet začelo zelo obetavno. Prva sezona je bila uspešna, pristali so na 4. mestu. V naslednjem letu so osvojili pomembno zmago proti ekipi Pionirja. V tem obdobju so se v klubu borili s hudim pomanjkanjem finančnih sredstev. Sredi osemdesetih let so v klubu zamenjali tudi vodilni kader (Nogometni klub Krško, 2002).

V začetku devetdesetih let, leta 1994, se je klub preimenoval v Nogometni klub Krško, znova pa je začelo tekrovati tudi člansko moštvo. Leta 1996 se je na območju občine Krško pojavil tudi ženski nogomet. To se je pravzaprav začel na Senovem, kjer je trener pionirskih in kadetski ekipi NK Krško, Branko Cvir, začel spodbujati dekleta za to igro. Dve leti kasneje je redne nogometne treninge obiskovalo 14 pogumnih nogometašic. Delovale so pod okriljem Nogometnega kluba Krško (Nogometni klub Krško, 2002).

1997. leta so v Nogometnem klubu Krško praznovali 75. obletnico delovanja. Konec devetdesetih let pa so imeli v klubu še en razlog za praznovanje. Napredovali so in se iz razreda celjske nogometne podzveze uvrstili v 3. državno ligo – vzhod. Leta 2002, ob 80 letnici igranja nogometa v Krškem, je takratni generaciji uspel preboj v 2. državno ligo, kar je bil največji dotedanji uspeh (Nogometni klub Krško, 2002).

Decembra 2009 je Nogometni klub Krško so ustanovil Nogometno društvo Posavja Krško. Za vodenje obeh društev pa še vedno skrbi ustanovni klub. V Nogometnem društvu Posavje Krško pa v nogometni šoli Nogometnega kluba Krško skrbijo za treninge in tekrovanje mladih, in sicer od sedmega do devetnajstega leta starosti. Njihov cilj je dvigniti strokovno delo trenerjev in njihovo dodatno izobraževanje, izboljšati splošne pogoje za izgradnjo igrišča, povečati število treningov in njihovo kvaliteto. Eden od ciljev je tudi večja udeležba na turnirjih in tekmah, zagotoviti dodatne vsebine na treningih, boljša organiziranost nogometne šole in podobno (Nogometni klub Krško, 2015).

Leta 2003 je bila ustanovljena Otroška nogometna šola – Nogobikci. Vadba otroške nogometne šole potek po končanem pouku na 13 različnih šolah v krški občini, v program pa so vključeni učenci do tretjega razreda (L. Šebek, A. Urbanč, osebna komunikacija, januar 2016).

Članska ekipa NK Krško je v maju 2015 dosegla največji uspeh v zgodovini kluba in se na zadnji tekmi sezone 2. SNL z zmago proti neposrednemu nasprotniku uvrstila v Prvo slovensko nogometno ligo. Tekmo si je ogledalo 1.600 navijačev. V istem letu pa so igralci Krškega v 1. kadetski ligi osvojili prvo mesto (L. Šebek, A. Urbanč, osebna komunikacija, januar 2016).

Prelomnice v krškem nogometu po letnicah (L. Šebek, A. Urbanč, osebna komunikacija, januar 2016):

1922 ustanovitev KŠK – Krškega športnega kluba,

- 1980 postavitve tribun na Stadionu Matije Gubca,
- 1998 uvrstitev članske ekipe v 3. Slovensko nogometno ligo,
- 2002 uvrstitev članske ekipe v 2. Slovensko nogometno ligo,
- 2003 ustanovitev Otroške nogometne šole – Nogobikci,
- 2008 ureditev klubskih prostorov na stadionu Matije Gubca,
- 2010 ustanovitev Nogometne šole NK Krško,
- 2011 izgradnja velikega igrišča z umetno travo,
- 2012 naslov državnega prvaka v starostni kategoriji U13,
- 2014 uvrstitev mladincev in kadetov v 1. Slovensko nogometno ligo,
- 2014 naslov državnih prvakov v starostni kategoriji U15,
- 2014 pet nogometašev NK Krško, letnika 1999, vpoklicanih v državno reprezentanco v starostni kategoriji U16,
- 2015 naslov prvakov v 1. Kadetski ligi – U16,
- 2015 uvrstitev članske ekipe v 1. Slovensko nogometno ligo.

Nogometni klub z uspešnim delom dosega vedno boljše uvrstitve po zaslugi strokovnega in sistematičnega dela z mladimi. V letu 2015 je klub poleg članske ekipe (30 nogometašev) imel še 12 selekcij Nogometne šole NK Krško (220 mladih nogometašev) ter 13 skupin

Otroške nogometne šole (260 otrok). Skupaj v klubu trenira 510 nogometašev, vseh članov pa je 570 (L. Šebek, A. Urbanč, osebna komunikacija, januar 2016).

Slika 16: Stadion Matije Gubca (Nogometni klub Krško, 2015).

Na sliki 16 vidimo nogometno tekmo na Stadionu Matije Gubca v Krškem.

3.5.5 Planinsko društvo Videm Krško

Ideja o ustanovitvi samostojnega planinskega društva v Krškem se je porodila spomladi 1988 na tečaju planinskih vodnikov, ki so se ga udeležili Vinko Novak, Jože Raušel in Lojze Štih. Do tedaj so bili namreč krški ljubitelji gora včlanjeni v PD Lisca in PD Bohor. Ideja se je razširila med zaposlenimi v Tovarni celuloze in papirja Videm-Krško in tako se je 5. 2. 1989 sestal iniciativni odbor Planinskega društva Videm, kjer so se dogovorili o imenu in znaku društva, o kadrovski sestavi njegovih organov in o planu dela. Društvo je ob ustanovitvi štelo 366 članov. Leta 1993 je društvo postavilo planinsko kočo na Grmadi. S kočo je planinsko društvo dobilo prepotreben prostor za svoje dejavnosti, obiskovalci pa kotiček za oddih. Leta 1999 je društvo štelo 400 članov (Odmevi, št. 20, 2009).

Društvu so se priključili tudi mladi planinci iz OŠ Jurija Dalmatina Krško in tako je nastal mladinski odsek Planinskega društva Videm. Mladi planinci so v obdobju prvih 5 let opravili 58 izletov. Vseh udeležencev izletov je bilo 1963, kar je povprečno 34 na izlet. Prav tako

društvo sodeluje z vrtcem Krško, v okviru planinskega krožka. V planinski krožek je vpisanih 50 otrok (Odmevi, št. 20, 2009).

Do leta 2015 je društvo organiziralo že 20 planinskih taborov po različnih krajih v Sloveniji, vsako leto pa organizirajo od 15 do 25 izletov za člane in od 8 do 12 izletov za mladinski odsek (Odmevi, št. 31, 2015).

Planinsko društvo Videm je v letu 2014 ustanovilo odsek za turno kolesarstvo. Ta je v letu 2014 organiziral in izvedel 13 kolesarskih izletov. Kot pravijo, so se za odsek turnega kolesarstva odločili, ker je v zadnjih letih v izrazitem porastu. Cilj turnega kolesarstva Planinskega društva Videm pa je tudi, da bo turna kolesarska pot povezovala vse slovenske regije v obsegu 1700 km kolesarskih poti. Od leta 2015 je načelnica in turna kolesarska vodnica TKO PD Videm Krško Pia Peršič, ki tudi sodeluje pri komisiji za turno kolesarjenje PZS. V Planinskem društvu Videm je bilo v letu 2015 včlanjenih 150 planincev (Odmevi, št. 31, 2015).

3.5.6 Planinsko društvo Bohor Senovo

Po osvoboditvi je bilo namesto Planinskega društva Bohor, 9. 4. 1954 ustanovljeno Planinsko društvo Senovo, ki ga je vodil Emil Salmič. Že ob ustanovitvi je društvo štelo 80 članov. Tisti Brestaničani, ki so radi zahajali v planine, pa so bili do tedaj včlanjeni v Planinsko društvo Krško (Daugul, 1982).

Po začetnih zapletih je v letu 1955 predsedniško vlogo zavzel Javorič, ki je kot pogoj za opravljanje svojega mesta zahteval, da se člani držijo dodeljenih nalog in da začnejo z gradnjo koč na Bohorju. Akcijo gradnje koč so pričeli še isti teden, ko so s pohodom raziskali primerno lokacijo za koč. Odločili so se, da bodo koč postavili na isto mesto, kjer je bila koč, ki jo je med vojno okupator požgal. Izgradnja nove koč je v Planinsko društvo Senovo privabila nove člane in tako je društvo v času izgradnje koč štelo že 146 članov (Daugul, 1982).

Leta 1956 so Planinsko društvo Senovo preimenovali, in sicer tako, kot se je imenovalo že pred vojno, torej Planinsko društvo Bohor, s sedežem na Senovem. Število članov je v društvu naraščalo, izgradnja koč pa je potekala počasi. Člani društva so bili naročeni tudi na

Planinski vestnik, organiziral so izlete, planinske tedne, predavanja, markirali so tudi dohode na Bohor in podobno. Društvo je torej delovalo uspešno. Gradnja koč je napredovala. Z več kot 10.000 prostovoljno opravljenimi urami, ob finančni podpori elektrarne Brestanica, mizarske zadruge, rudnika rjavega premoga s Senovega, pomoči privatnih obrtnikov in tudi družbenopolitičnih organizacij, sindikata, mladinskih organizacij in ostalih je bila 18. 8. 1957 gradnja koč končana. V naslednjem letu so uredili še notranje prostore in jih opremili. Kot zaključek gradnje koč na Bohorju se šteje datum 23. 8. 1958, ko so jo s proslavo in z obiskom okoli 3000 ljudi slavnostno odprli za javnost. Koča na Bohorju je prikazana na sliki 21 (Daugul, 1982).

Slika 17: Planinski dom Bohor (Daugul, 1982).

Na sliki 17 vidimo Planinski dom Bohor iz leta 1960. Gradnja planinskega doma je bila dokončana in člani so se lahko posvetili planinskim aktivnostim, širjenju članstva in ustanavljanju planinskih skupin po šolah. Pridobivali so člane iz bližnje in tudi širše okolice. Leta 1979 je bilo v društvo včlanjenih 290 odraslih, 142 mladincev in 598 pionirjev. Skupno je torej društvo štelo 1030 članov. Število članov se je vsako leto povečevalo. Veliko pozornosti so namenjali najmlajšim, da bi jim predstavili poglede na naravo in vzbudili zanimanje za kasnejše članstvo v društvu. Da planinstvo nudi zdravo in poceni rekreacijo, zabavo in druženje in da je dostopno vsem starostnim skupinam, so se v Planinskem društvu Bohor zelo dobro zavedali, zato so leta 1977 pripravili tudi program planinske vzgoje in ga predstavili otrokom v vrtcih. Imenoval se je Ciciban planinec (Daugul, 1982).

Posledica dobrega in vestnega dela v društvu je bil vsakoletni vpis novih članov. K večjemu zanimanju mladih za planinstvo je veliko pripomogel leta 1961 ustanovljen Mladinski odsek pod vodstvom Mete Habicht. Tako je bilo leta 1979 včlanjenih že 1030 članov, od tega 740 mladih. Planinsko društvo Bohor Senovo je bilo tako daleč najštevilnejše v krški občini. Leta 1987 je število članov naraslo na 1544, leto za tem pa na rekordnih 1707 članov. Število članov je začelo upadati leta 1989, ko je bilo ustanovljeno Planinsko društvo Videm Krško (Bohorski poročevalec, 2014).

Leta 1989 je bil v okviru društva ustanovljen alpinistični odsek, ki je deloval do leta 1993, ko so člani alpinističnega odseka ustanovili Posavski alpinistični klub, kar je še dodatno zmanjšalo številnost planinskega društva. Tako je leta 2007 društvo štelo le še 273 članov (Bohorski poročevalec, 2014).

V letu 2014 se je trend upadanja članov ustavil, vendar pa je med člani le četrtina mladih, kar pa ostaja velika skrb za nadaljnjo delovanje društva v prihodnosti. V letu 2015 je bilo 243 članov, od tega le 65 mladih (Bohorski poročevalec, 2015).

3.5.7 Odbojgarsko društvo Brestanica

Začetki odbojke v Brestanici segajo v čas med obema vojnoma, ko so športni navdušenci zgradili odbojgarsko igrišče in začeli z vadbo, ki je bila zgolj rekreativna. Kasneje se je odbojka igrala v sklopu TVD Partizan Brestanica. Leta 1960 so pod vodstvom Stanislava Čubra in še nekaterih športnih entuziastov ustanovili samostojno odbojgarsko društvo in začeli z moško tekmovalno odbojko. Svoj vrhunec je takratno moštvo doživelo pod vodstvom trenerja Nika Galeša, ki je z brestaniškimi odbojkarji nastopal v 2. republiški ligi. Po nekajletnem uspešnem igranju pa so člani nehali z nastopati (Zakšek, 2009).

Leta 1963 je bila ustanovljena mlada ženska ekipa, ki je nastopala tako v mladinski kot tudi v članski ligi, v kateri so uspešno nastopale do leta 1972. Od leta 1963 je bila v Brestanici prisotna le še ženska tekmovalna odbojka (Zakšek, 2009).

Pod vodstvom Marinke Vaš, najboljše igralka preteklega generacije, se je odbojka v Brestanici do leta 1996 igrala zgolj rekreativno. 26. avgusta 1996 je pod njenim vodstvom nastalo novo Odbojgarsko društvo Brestanica. Tako so v Brestanici ponovno začele tekrovati predvsem

mlajše starostne kategorije pod vodstvom Aleša Cvarja. Po odhodu več tekmovalk na študij v Ljubljano in Maribor pa jim ni uspelo sestaviti članske ekipe (Zakšek, 2009).

Leta 2003 se je začel ponovni zagon odbojke v Brestanici z ustanovitvijo članske ekipe. Članice so igrale v 3. ligi zahod, ekipo pa so sestavljale predvsem mlajše tekmovalke. Istega leta je nastala tudi žensko-moška rekreativna ekipa, ki se je kasneje preoblikovala v žensko in moško rekreacijo (Zakšek, 2009).

Kasneje so izvajali vadbo odbojke še na dveh osnovnih šolah – OŠ Krško in OŠ Senovo. Tam so dekleta igrala malo in mini odbojko ter se počasi kalile za kasnejši prehod v tekmovalne ekipe, ki so trenirale v Osnovni šoli Brestanica. Tu so tekmovalke nastopale v starostnih skupinah: starejše deklice, kadetinje in članice. Člansko ekipo, katere trener je bil Bojan Hotko, pa so tvorila predvsem dekleta, ki so študirala v Ljubljani in Mariboru. Po večletnem igranju članic v 3. ligi zahod so se leta 2008 dekleta uspela prebiti v 2. državno odbojgarsko ligo. Po močno pomlajeni ekipi v sezoni 2013/14 odbojkarice igrajo v 3. državni odbojgarski ligi (Zakšek, 2009).

V klubu je vseh članov 110, od tega 53 tekmovalk, 12 rekreativcev, 34 vadečih pa si je odbojko izbralo kot interesno dejavnost.

3.5.8 Avto-moto društvo Krško

AMD Krško spada pod zvezo Avto-moto zveza Slovenije (AMZS) in je največja nevladna organizacija, ki deluje na področju prometne varnosti po celotni Sloveniji. V AMZS je včlanjeno več kot 75.000 članov iz 79 avto-moto društev in avto-moto »touring« klubov po Sloveniji. Ustanovitev organizacije, kot jo poznamo danes, sega v leto 1948. Rojstno leto organizacije pa lahko smatramo leto 1909. Takrat je bil ustanovljen Kranjski avtomobilni klub (AMZS, 2016).

Avto-moto društvo Krško je aktivno in deluje že od leta 1947. Tega leta je bilo tudi organizirano prvo tekmovanje po sistemu »dirt track«. Ta prireditev je predstavljala hkrati tudi začetek speedwaya v Krškem. Društvo je začelo delovati v okviru Ljudske tehnike. Njegova zadolžitev je bila razvijanje amaterske dejavnosti na področju motorizacije, moto

športa, turizma in podobno. Ena od dejavnosti društva je bila tudi avtošola, ki je skrbela za izvajanje šole in vzgojo mladih voznikov (Avto over net, 2012).

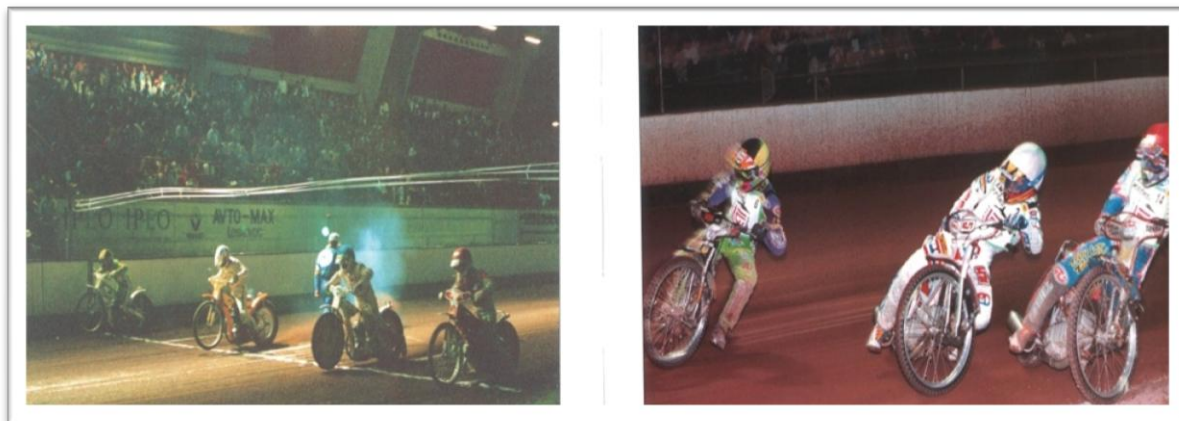
Leta 1957 je bila znotraj 1000-metrške steze narejena še manjša, torej 400-metrška steza samo za speedway. Istega leta je bil zgrajen tudi stadion z imenom Posavje, na katerem se je ravno tako leta 1957 odvilo prvo mednarodno speedway tekmovanje (Avto over net, 2012).

V okviru Avto-moto društva Krško (AMD Krško) je tako začel delovati tudi speedway, ki je privabljal obiskovalce in tekmovalce vse od leta 1957. V Krškem je svojo športno pot začelo veliko voznikov, ki so med drugim dosegli naslov državnega prvaka še v stari in tudi novi državi. Največkrat, kar štirikrat, je naslov državnega prvaka osvojil Franc Babič. Ivan Molan in Krešo Omerzel sta naslov osvojila dvakrat, Jože Žibert in Gerhard Lekše pa sta na najvišji stopnički stala po enkrat (Mavsar, 2002).

Čeprav je speedway po številu aktivnih udeležencev zelo skromen šport v državi, pa je v občini Krško po zanimanju in številu gledalcev na tekmah na prvem mestu. V Sloveniji so za tovrstno tekmovanje primerni le trije stadioni, ti pa so v Krškem, Ljubljani in Lendavi. Krški stadion nosi ime Stadion Matije Gubca. Postavljen leta 1946 in nudi najboljše pogoje za dirke v državi (Mavsar, 2002).

Na krškem stadionu se je od leta 1957 do 1995 zvrstilo 130 speedway tekmovanj. 3. junija 1995 so na stadionu Matije Gubca priredili prvo nočno dirko. Ne le, da je bila to dolgoletna želja vodilnih v klubu, s tem dogodkom so se društvu odprle tudi nove možnosti mednarodnih tekmovanj. Takšna prireditev nočne dirke pod reflektorji je za klub predstavljala tudi velik finančni izziv, saj je investicija znašala takratnih 100.000 nemških mark. Krško je tako postale prvo speedway dirkališče s tovrstno razsvetljavo. Slovenija se je tako lahko pridružila državam, kjer so nočni speedway poznali že leta prej (Mavsar, 2002).

Na priljubljenost tega športa je vplivalo več dejavnikov. Med njimi je močna tradicija konjskih dirk pred drugo svetovno vojno, bližina velikega mesta Zagreb z dobro razvitim moto športom, ki je imelo velik vpliv na razvoj krškega moto športa, in stalna podpora krških podjetij, zasebnikov in lokalne skupnosti (Mavsar, 2002).

Slika 18: Speedway prireditev (Mavsar, 2002).

Na sliki 18 vidimo prvo nočno speedway dirko leta 1995 v Krškem. Leta 1996 je Moto društvo Atom, ki je bilo novoustanovljeno, organiziralo prvo mednarodno dirko v Krškem. V naslednjem letu so v društvu praznovali 50-letnico delovanja in 40-letnico speedwaya. Organizirali so prvo dirko za Veliko nagrado AMD Krško in pokal Zavarovalnice Triglav. Udeležba svetovnih voznikov speedwaya je pritegnila veliko število obiskovalcev. Leto 1997 pa je predstavljalo tudi rekordno število tekmovanj. Zvrstilo se jih kar osem (Mavsar, 2002).

V Krškem vsako leto poteka mednarodna dirka za Zlati znak občine Krško in pokal Franca Babiča. To je največja pozivna dirka v Sloveniji, dosežki dirke pa ne štejejo za točke evropskega in svetovnega pokala (G. Žigante, osebna komunikacija, februar 2016).

V zadnjih nekaj letih je zaradi več nesreč v AMD Krško prišlo do pomanjkanja voznikov. Tako v letu 2016 tekmujeta le še Denis Štojs in Matic Ivačič pod vodstvom trenerja Evalda Babiča (G. Žigante, osebna komunikacija, februar 2016).

Ker je bila potreba po novih voznikih, se je leta 2015 vodstvo odločilo za sistematično delo z mladimi vozniki. Ustanovili so mladinsko speedway šolo, ki deluje v sklopu AMD Krško, vendar so finančna sredstva namenjena le mladinskemu pogonu. Pri tem so se zgledovali po drugih evropskih speedway šolah, ki so tak način dela z mladimi že uveljavile v svojih klubih. Program mladinske speedway šole je sestavljen tako, da preko določenih selekcij izberejo 6 voznikov, starih od 12 do 16 let, ki jim bodo omogočili dobre pogoje za delo in trening. Tako bo vseh 6 voznikov brezplačno treniralo naslednji dve leti. Ves ta čas pa še vedno poteka selekcija, saj po dveh letih v programu ostanejo le še štirje vozniki, leto za tem pa odpade še en voznik. Tako na koncu ostanejo trije vozniki, ki so sposobni vrhunskih uvrstitev. Vozniki,

ki niso bili izbrani med najperspektivnejše tri, pa lahko nadaljujejo svojo tekmovalno pot pri AMD Krško, le da klub ne skrbi več za njihovo finančno podporo v taki meri kot pred tem (G. Žigante, osebna komunikacija, februar 2016).

Ker se je na razpis prijavilo veliko kandidatov, ki so bili stari med 5 in 9 let, se je vodstvo kluba odločilo, da ustanovijo tudi podmladek mladinske speedway šole. Tako so izbrali 5 mladih fantov, ki se pod mentorstvom bivšega tekmovalca Sama Kukovice spoznavajo z osnovami tega moto športa (G. Žigante, osebna komunikacija, februar 2016).

Čeprav je trenutno v klubu le malo tekmovalcev, pa je speedway močno zasidran v srcih vsakega Krčana, saj so tekme množično obiskane. Na zadnji Grand Prix dirki je bilo celo 10.000 gledalcev. AMD Krško je imelo v letu 2015 288 članov (G. Žigante, osebna komunikacija, februar 2016).

3.5.9 Rokometni klub Krško

V Krško je rokomet prišel šele deset let po koncu 2. svetovne vojne. Prvi so ta šport spoznavali srednješolci pri urah športne vzgoje. Rokometno moštvo TVD Partizan, ki je skozi leta svoje ime spreminjalo, je svojo prvo tekmo odigralo leta 1955 na pravem igrišču pri videmski tovarni papirja Vipap. V današnjem smislu to ni bilo čisto pravo igrišče, saj so bili goli leseni, igrišče je bilo prekrito z lešem, oznake pa so bile začrtane zgolj z apnom (Šebek, 2005).

Veliko zaposlenih v tovarni papirja je zanimal rokomet, zato se je leta 1955 ustanovila še ena rokometna ekipa z imenom Celulozar. Fantje iz Vevč so se s tem športom seznanili že med šolanjem. Krško je tako imelo v letu 1955 kar dve rokometni moštvi. Ekipi Partizan in Celulozar sta se, ko je bilo to potrebno, tudi združili in skupaj dosegli dobre uspehe (Šebek, 2005).

Prvi organiziran rokometni turnir je bil 1956. leta, ko se je lokalnim ekipam pridružilo še Rokometno društvo Črnomelj. Združenemu krškemu rokometnemu moštvu, TVD Partizan – Krško in Celulozar, pod skupnim imenom TVD Partizan, se je v sezoni 1960/61 uspelo uvrstiti v republiško ligo. Žal so v letih 1962/63 naleteli na težave pri gradnji igrišča, ki ga Rokometna zveza Slovenije ni priznala za prvoligaške nastope. Tako je bilo krško rokometno

moštvo prisiljeno odigrati tudi domače tekme na tujih igriščih. Ker so bile na žalost razmere za primerno tekmovanje onemogočene, je društvo za devet let prenehalo z delovanjem in vadbami (Šebek, 2005).

Ponovni začetki, leta 1972, so bili težki, saj so morali začeti čisto od začetka, na najnižjem nivoju. Krčani so po uvajalnem obdobju spet začeli igrati. In to zelo uspešno, saj so v obdobju do razpada Jugoslavije oziroma do ustanovitve Slovenije le dve sezoni igrali v drugi republiški ligi, vse ostale pa v prvi. Vse sile so obrnili na razvoj in širitev lastnega kadra. Uspehi so bili vidni in tudi republiška Rokometna zveza Slovenije je po zaključenem koledarskem letu 1989 krški klub uvrstila na zaslužen 5. mesto v republiki. To je bil uspeh, ki ni bil več dosežen oziroma ponovljen (Šebek, 2005).

V letih kasneje se je ekipa pomladila, čeprav je bila starost igralcev višja kot za člansko ekipo. Težava za klub se je pojavila, ko je začelo primanjkovati denarja. Klub je kljub težavam deloval naprej in svoja sredstva ter energijo vlagal v celotno starostno piramido igralcev, torej je skrbel, da je bilo dovolj mladih igralcev, ki so se želeli učiti in delovati na tem področju. Rokometni klub Krško ima sedaj svoje treninge v veliki športni dvorani v ŠC Krško-Sevnica. Rokometni klub Krško spada tudi med prve klube, ki je svoje delovanje in navdušenje nad rokometom širil tudi v Brestanico in na Senovo. To pa je bil tudi razlog, da je nekaj sezon igral v treh ligaških ekipah: pionirji, kadeti, mladinci (Šebek, 2005).

Dobro delo trenerjev in vodstva se je obrestovalo v sezoni 2008/2009, ko je Oskar Kovač popeljal člansko ekipo v 1. slovensko ligo. Čeprav so v naslednjem letu iz nje izpadli, so dobre predstave kazali v sezoni 2010/2011 in se kot prvaki 1.B lige uvrstili v elitno ligo v Sloveniji. V 1. slovenski ligi so se obdržali do sezone 2014/2015. Z odhodom ključnih igralcev v tuje klube sedaj člansko ekipo v 1.B ligi sestavlja podmladek, ki je sestavljen izključno iz domačih igralcev (S. Markl, R. Zorič, osebna komunikacija, januar 2016).

Večji uspehi mlajših starostnih kategorij (S. Markl, R. Zorič, osebna komunikacija, januar 2016):

- v sezoni 2009/2010 – državni prvaki v starostni kategoriji U13 (mlajši dečki) in U15 (starejši dečki);
- v sezoni 2010/2011 – državni podprvaki U17 (kadeti);

- v sezoni 2011/2012 – državni prvaki v starostni kategoriji U15 (starejši dečki) in U21 (mladinci);
- v sezoni 2013/2014 – tretje mesto v državi v starostni kategoriji U13 (mlajši dečki).

Leta 2014 je bila želja nove uprave, da roketni približa vsem prebivalcem krške občine, in tako so ustanovili tudi žensko ekipo, ki jo sestavljajo dekleta, stara od 14 do 16 let. Dekleta trenutno, zaradi pomanjkanja širšega rokometnega znanja še ne nastopajo v nobenem tekmovalnem sistemu. Osnovno znanje so pridobila pod vodstvom Oskarja Kovača, kasneje pa je ekipo prevzel Sandi Markl. Prav tako je bila ustanovljena rokometna šola za najmlajše, imenovana mini roketni. Namenjena je vsem otrokom, mlajšim od 10 let, ki še ne nastopajo v tekmovalnih sistemih. Rokometne šole potekajo v OŠ Jurija Dalmatina Krško, OŠ Leskovec in OŠ Senovo. V rokometnem klubu je bilo v letu 2015 vseh članov 132, tekmovalcev pa 108 (S. Markl, R. Zorič, osebna komunikacija, januar 2016).

Slika 19: Igralci Rokometnega kluba Krško (https://twitter.com/RK_Krsko).

Na sliki 19 vidimo igralce Rokometnega kluba Krško.

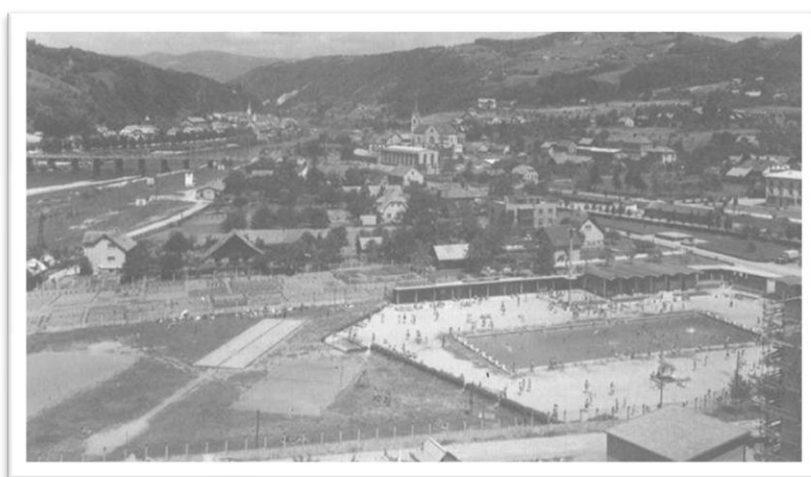
3.5.10 Plavalni klub Celulozar Krško

Meščani mesta Krško so ob reki Savi že pred prvo svetovno vojno postavili javno kopalnico. Zanj je skrbelo Olepševalno društvo, ki je postavilo tudi leseno barako in čolnarno. Olepševalno društvo je prenehalo s svojim delovanjem leta 1942 (Osnovna šola Jurija Dalmatina Krško, 1998).

Slika 20: Krško kopališče na Savi (Šebek, 2005).

Slika 20 prikazuje krško kopališče ob reki Savi, kjer so se srednješolci in dijaki večkrat preizkušali na tekmah z desnega na levi breg Save. Največkrat so tekmovali z vrstniki iz Zagreba, ki so v Krško večkrat zahajali na počitnice. Savsko kopališče je delovalo do leta 1954, ko je pričel obratovati videmski bazen z ogrevano vodo. To je bil prvi bazen z ogrevano vodo v takratni državi. Pobudnik za gradnjo bazena je bil Tone Lileg, skupaj z delavci Tovarne celuloze in papirja Videm Krško. Bazen so zgradili leta 1953 in naložbo priglasili kot »bazen za protipožarno vodo«. Najprej je bil v načrtu manjši bazen, a je temu nasprotoval inženir Stanko Bloudek, ki je dosegel izgradnjo 50-metrskega bazena. Končno podobo z vsemi športnimi površinami je bazen dobil leta 1955. Med ostale športne površine so spadali še: igrišče za odbojko, rokomet in balinanje (Šebek, 2005).

Slika 21: Krški bazen (Šebek, 2005).

Slika 21 prikazuje krški bazen s športnimi objekti ob njem.

Krško je zaradi dobrih pogojev in ogrevane vode postalo pripravljano središče državne plavalne in vaterpolo reprezentance (Šebek, 2005).

Vse do šestdesetih let so vaterpolo igrali le kot dopolnilno dejavnost plavalnim treningom. Vaterpolo so v Krškem spoznali leta 1953, ko je v bazenu z ogrevano vodo trenirala državna reprezentanca. Ta šport je pritegnil v svoje vrste tudi mlajše navdušence, predvsem zaradi zelo dobrih rezultatov jugoslovanske ekipe, ki je sodila v sam evropski vrh. Miloš Junec je bil prvi, ki je vodil treninge vaterpola. Člani so bili plavalci Plavalnega kluba Celulozar, ki so zaključevali osnovno šolo ali pa bili v prvih letnikih srednje šole. V letu 1959 so krški igralci v Beogradu osvojili naslov jugoslovanskih prvakov. Naslednje leto so v Ljubljani dosegli naziv republiških prvakov. Tudi v letu 1961 so dosegali zelo dobra mesta (Šebek, 2005).

Slika 22: Znak Plavalnega kluba Celulozar Krško (Šebek, 2005).

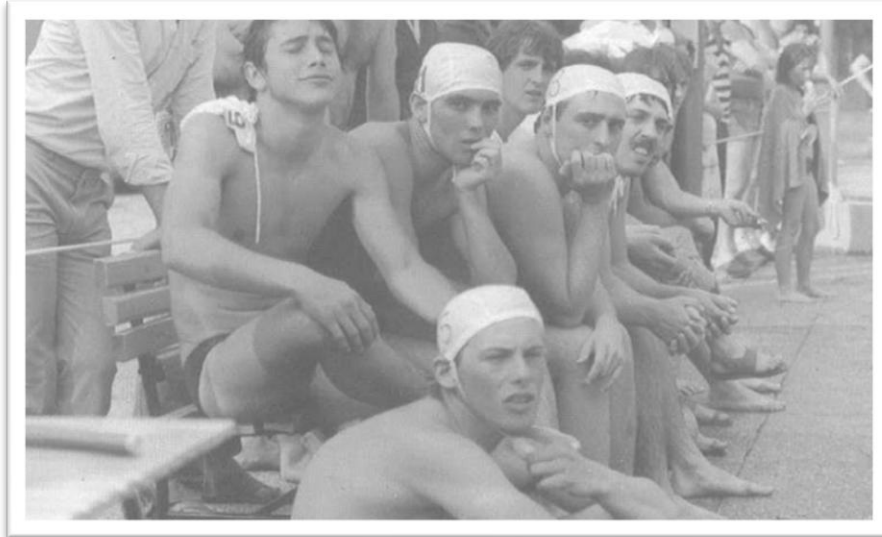
Na sliki 22 vidimo znak Plavalnega kluba Celulozar Krško iz leta 1971. Kasneje so znak kluba spremenili.

Slika 23: Znak Plavalnega kluba Celulozar Krško (Šebek, 2005).

Na sliki 23 vidimo že nov znak Plavalnega kluba Celulozar Krško iz leta 1990.

Po letu 1969 so krški vaterpolisti za nekaj let prenehali z delovanjem. Ponovno so šport obudili leta 1981, ko se je treningov udeležilo okoli 20 fantov. Po letu 1983 pa se vaterpolo v Krškem dokončno preneha igrati (Šebek, 2005).

Slika 24: Zadnja generacija krških vaterpolistov (Šebek, 2005).

Na sliki 24 vidimo zadnjo generacijo krških vaterpolistov iz leta 1983.

Izgradnja novega bazena je bil ključni razlog za ustanovitev plavalnega kluba. Tako je bil leta 1955 ustanovljen Plavalni klub Celulozar Krško. S trenerskim delom je prva začela Lenčka Junc, nekdanja vrhunska slovenska plavalka, ki se je s svojim soprogom, inženirjem kemije, preselila v Krško. V začetku so v klubu prevladovali mladi z desnega brega reke, kjer je stalo staro savsko kopališče. Plavalci z levega savskega brega, kjer je bil bazen, pa so bili v manjšini (Šebek, 2005).

Ko je leta 1959 Junčeva s trenerskim delom končala, so za nadaljevanje krške plavalne šole skrbeli Niko Žibert, Lojze Jelovšek in Tomo Ivačič. Ob koncu sezone je vodstvo kluba poskrbelo za prvega poklicnega trenerja. To je bil Dušan Brozovič, ki je v zimskem obdobju v telovadnici uvedel suhe treninge, plavalce pa je enkrat tedensko peljal v zaprti – zimski bazen zagrebške Mladosti. Leta 1962 so plavalcem z dinamometrijskim testom izmerili telesne zmogljivosti in jim prilagodili treninge glede na to, katere mišice so imeli manj razvite (Šebek, 2005).

Leta 1962 se je plavalni klub združil s TVD Partizan, ki je imel selekcije v več športih. Z združitvijo nastane tudi novo ime, in sicer Plavalni klub Partizan Celulozar (Šebek, 2005).

V obdobju od leta 1959 do 1963 je krško plavanje občutno napredovalo. Nova generacija mladih plavalcev je hitro posegla po najvišjih mestih v državi. Na absolutne republiške lestvice najboljše deseterice so se krški plavalci vpisali več kot stokrat, od tega na prva mesta desetkrat, druga osemkrat in tretja dvanajstkrat. Najvidnejše rezultate v tem obdobju je postavila Vesna Breskvar, ki je bila prva jugoslovanska mladinska reprezentantka iz PK Celulozar. V obdobju od 1964 do 1971 so se uspehi krških plavalcev nadaljevali, kar dokazujejo uspehi na slovenskih absolutnih lestvicah najboljše deseterice, ki jih je bilo kar 114. Od tega 17 prvih mest, 3 druga mesta in 9 tretjih mest. Najboljši plavalec v tem času je bil Franc Čargo, ki je leta 1966 osvojil naslov republiškega pionirskega prvaka. Drugi višek krškega plavanja je prineslo leto 1974. K temu je pripomogla tudi otvoritev malega, 12,5 metra dolgega zimskega bazena v Osnovni šoli Jurija Dalmatina Krško. Zaradi bližine pokritega bazena so lahko na šoli ustanovili »plavalni razred«. Po letu 1980 se je število novincev v klubu povečalo, tako da je preseglo število sto. Za to sta imela zasluge zakonca Govedarica, ki sta poskrbela za vpis novih članov (Šebek, 2005).

Dobro delo se je obrestovalo in tako so plavalci leta 1990, ob 35-letnici delovanja kluba, z republiških in državnih prvenstev prinesli rekordnih 61 medalj. V klubu so imeli tudi dve reprezentantki. V naslednjih letih število tekmovalcev ni upadalo, vsako leto jih je plavalo več kot sto, plavalci pa so bili vseskozi uspešni. V tem času sta se spremenila način dela s tekmovalci in število treningov, saj so tekmovalci tudi pozimi plavali v zunanjem bazenu na Vidmu (Šebek, 2005).

Plavalni klub je z vzponi in padci vseeno le deloval dokaj uspešno. Od prvega posamičnega prvenstva v Jugoslaviji, ki so se ga udeležili leta 1960, pa vse do konca leta 1991 so osvojili 35 naslovov državnih prvakinj in prvakov v različnih starostnih skupinah. Osvojili so tudi 67 srebrnih in 65 bronastih medalj (Plavalni klub Celulozar Krško, 2016).

Leta 2005 je bilo med redno vadečimi že 130 otrok in mladine. Že naslednje leto pa se bazen na Vidmu zapre, zato se pogoji za trening znatno poslabšajo. Tekmovalcem tako ostaneta na voljo za trening zimska bazena v osnovni šoli Krško in Leskovec ter čez poletje zunanji 50-metrski bazen v Brestanici. Danes za delo z mladimi skrbi približno 5 trenerjev in 4 vaditelji

plavanja. Poleg plavalnih treningov tekmovalnih ekip klub izvaja še začetne in nadaljevalne tečaje plavanja. Približno sto tekmovalcev trenira v devetih selekcijah in letno tekmujejo na več kot dvajsetih tekmovanjih v Sloveniji in tujini. V letih od 2005 do 2015 so krški plavalci kljub slabim pogojem osvojili 132 uvrstitev na najpomembnejših tekmovanjih (B. Bajc, osebna komunikacija, februar 2016).

V letu 2015 je bilo v klubu včlanjenih 220 članov. Od tega je bilo 67 tekmovalcev, 44 rekreativcev in 62 članov, ki so izbrali plavanje kot interesno dejavnost in še ne tekmujejo.

3.5.11 Karate klub Krško

Karate klub Krško je bil ustanovljen leta 1967. Ustanovljen je bil zaradi večje prepoznavnosti in lažjega delovanja, saj so kot formalna vadbena skupina imeli več pravic in boljše pogoje za vadbo. Ustanovitelj kluba je bil Stane Iskra - pionir slovenskega karateja. Ker v Sloveniji ni bilo dovolj znanja o tej borilni veščini, je Stane Iskra svoje znanje pridobival v Zagrebškem klubu Budokai pri dr. Topiču in leta 1971 postal prvi mojster karateja v Sloveniji. Je tudi častni član Karate zveze Okinawe (Iskra, Karpljuk, 2001).

Krški karate klub je bil tudi pobudnik pri ustanavljanju novih karate klubov po Sloveniji. Tako je pomagal ustanoviti še klube v Celju, Žalcu, Metliki, Novem mestu in Brežicah (Iskra, Karpljuk, 2001).

Klub je bil v desetletnem obdobju, od leta 1970 do 1980, med vodilnimi v Sloveniji, krška ekipa pa je zasedala visoka mesta v slovensko-hrvaški Budokai ligi. V tem času so bili člani kluba Bojan Vukčević, Ljubo Božovič in Nina Pavlič posamični prvaki Slovenije (S. Iskra, osebna komunikacija, februar 2016).

Kasneje je klub večkrat spremenil svoje ime. Najprej se je zaradi novega pokrovitelja klub preimenoval v Karate klub nuklearna Krško, nato v Karate klub Dren, na koncu pa je deloval pod imenom Društvo za rekreacijo in borilne veščine Dren (S. Iskra, osebna komunikacija, februar 2016).

Poleg karateja so v društvu od samega začetka izvajali tudi vadbo samoobrambe. Stane Iskra pa je združil elemente borilnih veščin z aerobiko in tako je nastala povsem nova vadba.

Prepletanje obeh vadb sta zapolnili vrzeli in pomanjkljivosti obeh vadb. Elementi borilnih športov so skrbeli za motorične sposobnosti vadečih, kot so gibljivost, koordinacija, moč in hitrost, aerobika pa je razvijala funkcionalne sposobnosti srčno-žilnega in dihalnega sistema (Iskra, Karpljuk, 2001).

Trenersko delo g. Iskre sta nadaljevala njegova učenca Ljubo Božovič in Andrej Kerin. Trenutno za uspešno delo z mladimi tekmovalci skrbi Andrej Kerin, ki je svoj klub zopet poimenoval v Klub borilnih veščin Dren. Klub ima 40 tekmovalcev, ki redno nastopajo tako doma kot v tujini. V letu 2016 so osvojili 5 naslovov državnih prvakov. V klubu imajo tudi tri reprezentante, ki se redno udeležujejo evropskih prvenstev. Vseh članov v klubu je 45 (Kerin A., osebna komunikacija, februar 2016).

3.5.12 Strelsko društvo Leskovec

Strelsko društvo Leskovec je bilo ustanovljeno 15. 4. 1987 in je bilo usmerjeno v tekmovanje z zračno puško. Društvo se lahko pohvali z uspešnimi in odmevnimi rezultati. Prvi med uspešnimi strelci je bil Boštjan Reberšak, ki se je leta 1989 izkazal kot republiški mladinski prvak. Slovensko državno reprezentanco je 1992 prvič zastopal Dejan Županc. Leta 1994 je nastopil celo na evropskem mladinskem prvenstvu. Vrhunska in najuspešnejša klubska strelka Jelica Majstorović je leta 2007 osvojila naziv državne prvakinje s samostrelom med mladinkami. Leta 2010 pa je za svoje odlične uspehe dobila »zlato plaketo« Slovenske strelske zveze. Strelsko društvo se lahko pohvali tudi s tekmovanjem strelcev invalidov. Damjan Pavlin je leta 2007 in 2008 celo zastopal barve slovenske zastave na paraolimpijskih igrah. Strelsko društvo se lahko pohvali še z veliko uspešnimi in vrhunskimi rezultati (osebna komunikacija Ž. Šebek, september 2015).

V letu 2015 je imel klub imel 75 članov, od tega 44 tekmovalcev (G. Kovač , osebna komunikacija, februar 2016).

3.5.13 Plesni klub Lukec

Najvidnejši predstavnik plesne dejavnosti v Krškem je Plesni klub Lukec, ki je to svoje ime dobil leta 1990. Začetki delovanja kluba segajo v leto 1982. Takrat so s plesno aktivnostjo začeli kot folklorna skupina pod vodstvom Dušana Vodlana. Čeprav so zanimanje o folklori

želeli prenesti tudi na mlajše generacije z učenjem folklornih plesov po osnovnih šolah, se je vseeno večje zanimanje pojavilo za učenje družabnih plesov. Temu so se v klubu prilagodili in organizirali poučevanje teh tudi v osnovnih šolah, hkrati pa organizirali tečaje za mlajše, starejše in tudi seniorje. Plesni učitelji so se izobraževali in svoje znanje dopolnjevali skozi celotno delovanje kluba (Lukec Plesni klub, 2015).

Plesni klub Lukec iz leta v leto povečuje število svojih članov in je danes eno največjih športnih društev v Posavju. Trenutno je v klubu aktivnih 230 članov, ki obiskujejo treninge v Krškem, in od tega je velika večina mladoletnih otrok. Poleg tega pa plesne programe v vrtcih in osnovnih šolah v Posavju obiskuje še dodatnih 150 otrok. Klub bo imel v letu 2016 registriranih 47 tekmovalcev pri nacionalni panožni zvezi – Plesni zvezi Slovenije. Tekmujejo v standardnih in latinsko-ameriških plesih ter v modernih tekmovalnih plesih. Med njimi so tudi štirje plesalci s statusom kategoriziranega športnika Olimpijskega komiteja Slovenije. Od tega imata dva člana kategorizacijo mednarodnega razreda (Luka Vodlan in Brina Lukež), član Sebastijan Vodlan ima kategorizacijo državnega razreda, plesalka Sara Jurkas Omerzo pa kategorizacijo mladinskega razreda. V klubu imajo 7 strokovnih delavcev, ki redno skrbijo za izobraževanje in pridobivajo nazive strokovnih delavcev v športu (L. Vodlan, osebna komunikacija, februar 2016).

Plesalci Plesnega kluba Lukec so že vrsto let v državnem, evropskem in svetovnem vrhu predvsem v njihovi paradni plesni disciplini, in to je step. V letu 2015 so članski plesalci stepa njihovega kluba postali evropski in svetovni prvaki v stepu med malimi skupinami. Za dosego omenjenega uspeha je celoten strokovni tim kluba delal več let in je bilo potrebno veliko odrekaj in tudi finančnih sredstev. Veseli pa tudi dejstvo, da so plesalci Lukca vsako leto uspešnejši tudi v vse popularnejšem hip-hopu, saj je v letu 2015 članska mala skupina v »street showu« osvojila odlično 6. mesto na svetu (L. Vodlan, osebna komunikacija, februar 2016).

Klub ima 291 aktivnih članov, od tega je 48 tekmovalcev. Ostali se s plesom ukvarjajo rekreativno ali v sklopu interesnih dejavnosti. Vseh članov je 306 (G. Kovač, osebna komunikacija, februar 2016).

3.5.14 Kegljaški klub Krško 2002

Tekmovalno kegljanje se kot tekmovalni sistem v Krškem prvič uveljavi leta 1960. Pogoji so bili takrat za tovrstno tekmovanje zelo skromni in neugledni ter z današnjimi čisto neprimerljivi. Začetki kegljanja so bili na le eni sami kegljaški stezi. Kasneje sta v kleti samskega doma podjetja Pionir nastali dve stezi, ki sta omogočili veliko lažjo vadbo in primernejše pogoje za tekmovanje. Šele leta 1978 pa se lahko tudi v Krškem pohvalijo z modernim štiristeznim avtomatskim kegljiščem. Po 32 letih so to kegljišče morali zapreti. V tem športu so bile v krški občini na prvem mestu ženske. Leta 1984 so mladinke postale ekipne republiške prvakinja. Tončka Škafar je leta 1987 postala jugoslovanska prvakinja med mladinkami. Leto prej pa sta v paru z Zupančičevo osvojili prvo mesto in postali najboljši tekmovalki v Sloveniji, kar je seveda odličen, vrhunski rezultat. Leta 2014 je klub prenehal z delovanjem (Ž. Šebek, osebna komunikacija september 2015).

3.5.15 Ribiška družina Brestanica - Krško

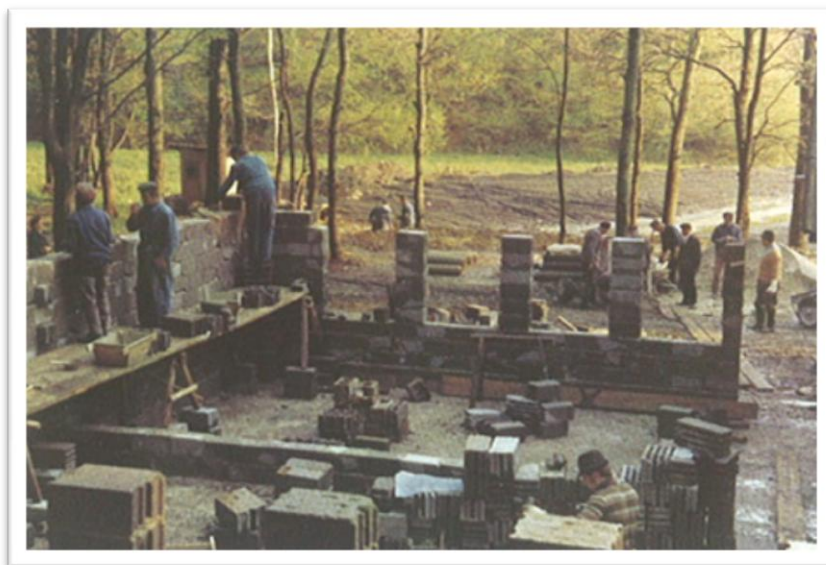
V krški občini je športni ribolov prisoten že zelo dolgo. Delno je za to kriva tudi reka Sava, saj je s svojim tokom skozi občino in samo mesto Krško ljudem oblikovala življenje in bila del njih vse leto. Ribiška družina Brestanica-Krško ima v lasti še tri ribnike v Mačkovcih pri Brestanici in ribnik Resa v Krškem, v katerem gojijo ribe (Ribiška družina, 2015).

Trije ribniki v Mačkovcih so postali last družine leta 1961 in so nastali na področju grajskih in trapistovskih ribnikov. Na 6,5 hektarja lovilnih površin je družina uredila dostope do ribnikov, pripravila teren, postavila zaporne naprave in športni ribolov se je lahko začel (Ribiška družina, 2015).

Slika 25: Gradnja tretjega ribnika (Ribiška družina Brestanica-Krško 1946–2006).

Na sliki 25 je prikazana gradnja tretjega ribnika, ki so ga zgradili prostovoljci leta 1968. Ribiški dom, ki ga je na začetku predstavljala le majhna zgradba, so preuredili in posodobili. Tako je postal središče gostinske in turistične ponudbe. Ribiška družina Brestanica-Krško se je že pred leti, še v Jugoslaviji, vključevala v ekipna in posamična prvenstva v lovu rib s plovcem. Leta 1986 je tekmovalka Janja Vučajnk postala jugoslovanska prvakinja med ženskami in za državno reprezentanco tekmovala na svetovnem prvenstvu. Svoj dosežek je leta 1999 ponovila in tokrat tekmovala za Slovenijo (Ribiška družina, 2015).

Slika 26: Gradnja ribiškega doma (Ribiška družina Brestanica-Krško 1946–2006).

Na sliki 26 je prikazana gradnja ribiškega doma iz leta 1974.

Ribiška družina je imela v letu 2015 175 članov in 7 licenciranih tekmovalcev v A-ligi, ki je najvišja liga v ribolovu s plovcem v Sloveniji. Ostali člani tekmujejo v ZRD ligi – Zveza ribiških družin Dolenjske, Bele krajine in Posavja. ZRD liga je uradno registrirana pod ribiško zvezo, tekmovalci pa lahko tekmujejo brez tekmovalnih licenc. Letos v ZRD ligi tekmuje 7 tekmovalcev. Posebej pa tekmujejo še 3 veterani in 7 mladincev (E. Zidarič, osebna komunikacija, februar 2016).

V načrtu ribiške družine je tudi izgradnja tekmovalne trase, ki bi stala na levi strani akumulacijskega jezera reke Save, med hidroelektrarno Krško in hidroelektrarno Blanca. Trasa bi zaradi svoje dostopnosti in dolžine omogočala izvedbo tekmovanj v A-ligi, ki na

ribniku v Mačkovcih niso mogoča, saj je tam dovolj prostora le za 40 tekmovalcev namesto zahtevanih 70 (E. Zidarič, osebna komunikacija, februar 2016).

3.5.16 Športno društvo Podbočje 75/Košarkarski klub Interier Krško

Košarko so v Podbočju igrali že od leta 1973, tekmovali pa so le v gosteh, kajti v domačem kraju niso imeli primernega igrišča. Uradna ustanovitev kluba, na pobudo srednješolcev, je bila leta 1975, ko so v Podbočju asfaltirali novo igrišče. V klub je bilo že prvo leto včlanjenih čez 100 članov, prvi predsednik društva je bil Avgust Hosta (Zupančič, 2000).

Slika 27: Grb društva (Zupančič, 2000).

Na sliki 27 je prikazan grb Športnega društva Podbočje. Leta 1975 je tako klub začel nastopati v Dolenjski ligi in že prvo leto dosegel 2. mesto. Odlično nastopanje ekipe je pritegnilo zanimanje tamkajšnjih prebivalcev in podpora le teh je bila vedno številna. Tako je postala košarka najpopularnejši šport, družabno življenje v kraju pa bistveno zanimivejše. Leta 1977 se je ekipa uvrstila v drugo slovensko ligo vzhod, kjer so tekmovali vse od Murske Sobote, Ptujja, Dravograda pa do Kamnika. Domače tekme so morali igrati v drugih krajih vse do leta 1983, ko je bila v Podbočju zgrajena nova šola s športno dvorano. Tudi v 2. slovenski ligi so bili zelo uspešni in bili vedno med boljšimi ekipami. Leta 1979 bi se morali po rezultatih

uvrstiti v prvo slovensko ligo, vendar so zaradi pomanjkanja denarja mesto prepustili drugim (Zupančič, 2000).

Zaradi odhoda prve in druge generacije igralcev, vse večje profesionalizacije tekmovalnega športa in pomanjkanja denarja in sponzorjev, ekipa ni več dosegala vidnejših rezultatov. Leta 1989 se je podboška ekipa po velikem prizadevanju vodstva kluba preoblikovala in preselila v Krško, kjer je dobila nove sponzorje. Tu je bilo delovanje kluba lažje, na voljo pa je bil tudi večji »bazen« novih igralcev. Klub se je v tekmovalni sezoni 1993/94 preimenoval v Košarkarski klub Interier Krško. Leta 1996 je članska ekipa dosegla svoj največji tekmovalni uspeh, ko je bila druga v državi. Klub je takrat vodil večletni pomočnik Zmaga Sagadina, Tomo Mahorič (Zupančič, 2000).

Slika 28: Članska ekipa KK Interier Krško (Grčman, 2013).

Na sliki 28 so člani ekipe KK Interier Krško v sezoni 1994/95. Tomo Mahorič je v klubu vztrajal zgolj eno leto. Delno zaradi nezmožnosti napredovanja, delno pa zaradi ponudbe, ki jo je dobil od Zmaga Sagadina, naj se ponovno pridruži ekipi Olimpije. V sezoni 1996/97 je KK Interier finančno propadel in klub je nehal delovati (Grčman, 2013).

Vse od leta 1988 se je v Podbočju igrala rekreativna košarka. Leta 2004 so v Podbočju klub oživel. Pod vodstvom Franca Rozmana so z resnimi treningi začeli mladi igralci. Poleg mlajših selekcij so kasneje ustanovili tudi člansko ekipo, ki je tekmovala v 3. slovenski ligi in

se po uspehih leta 2008 uvrstila v 2. slovensko ligo (F. Rozman, osebna komunikacija, februar 2016).

Članska ekipa je po sezoni 2013/14 prenehala nastopati v tekmovalnem sistemu. Na turnirjih pa še vedno nastopa ekipa veteranov. V letu 2015/2016 v klubu igrata 2 selekciji, in sicer fantje v 2. kadetski ligi in dekleta v ženski kadetski ligi. Za vse mlade košarkarje pa klub v mesecu juliju organizira košarkarski tabor, ki se ga udeleži od 30 do 40 otrok. V sezoni 2014/15 so na pobudo Franca Rozmana ustanovili tudi žensko košarkarsko ekipo, ki šteje 14 mladih košarkaric. Dekleta pa so že pred tem tekmovala v košarki v sklopu šolskih tekmovanj. V klubu je vseh članov 61, od tega je 28 tekmovalcev in 13 veteranov (R. Jevšenak, osebna komunikacija, februar 2016).

3.5.17 Košarkarski klub Potočje Posavje Krško

Po propadu Košarkarskega kluba Interior je leta 1997 v mestu nastal nov klub, ki se je imenoval Košarkarski klub Krško. V klubu so na začetku tekmovala in delovale le mlajše selekcije. Kasneje dobi klub tudi člane, ki so začeli s tekmovanji v 3. članski ligi in se z dobrim delom v sezoni 2003/04 zavihteli do takratne 1.B članske lige. Naslednje leto je zaradi finančnih težav članska ekipa ponovno razpadla. Tako je do leta 2009 deloval le mladinski pogon. Leta 2009 je z nastopi v 3. slovenski košarkarski ligi začela članska ekipa (D. Vlaški, osebna komunikacija, februar 2016).

Leta 2010 se je Košarkarski klub Krško povezal še s Športnim društvom Podbočje 75 in Košarkarskim klubom Blanca 2003. Tako je bil ustanovljen posavski sistem košarke, kjer je bilo prehajanje med klubi bolj odprto, za napredek igralcev pa je skrbela ekipa petih licenciranih trenerjev (D. Vlaški, osebna komunikacija, februar 2016).

Košarka v Krškem je dobila širši pomen, saj so jo sestavljale kar tri ekipe v Posavju z enotnim vodstvom (Grčman, 2013):

- ena ekipa je delovala pod imenom Potočje Posavje Krško. Njegovi člani nastopajo v 3. ligi vzhod. Ta del naj bi predstavljal tudi streho posavske košarke. Ostala moštva pa predstavljajo stopničko prej, torej se v drugih dveh klubih urijo košarkarji, ki iz raznih razlogov niso prišli v ekipo;
- Posavje Sevnica – s članskimi sekcijami tekmuje v 4. ligi;

- Posavje Podbočje – s članskimi sekcijami tekmuje v 4. Ligi in z mladinskim pogonom v 2. ligi.

Ta posavska košarkarska shema je zaradi medsebojnih nesoglasij razpadla leta 2014, klubi pa so nadaljevali košarkarsko pot ločeno (D. Vlaški, osebna komunikacija, februar 2016).

Klub ima trenutno 125 članov, od tega v tekmovalnem sistemu Košarkarske zveze Slovenije sodeluje 67 tekmovalcev (G. Kovač, osebna komunikacija, februar 2016).

3.5.18 Kolesarski klub Krško

Leta 1945 je Mariborčan Karl Žižek, ki se je dve leti prej preselil v Krško, dal pobudo za ustanovitev kolesarskega kluba. Svoje znanje o tekmovalnem kolesarjenju je želel predati novoustanovljenemu Kolesarskemu klubu Krško. Vse do leta 1951, ko je klub prenehal s svojim delovanjem, je Karl Žižek kot glavni organizator in tehnični vodja skrbel, da je delovanje v klubu potekalo nemoteno. Predsednik tekmovalno usmerjenega Kolesarskega kluba Krško je bil vsa leta Gustav Pirc. Skupina kolesarjev, ki se je imenovala »kontraši«, je dosegala visoke uvrstitve tako na republiški kot tudi na državni ravni. Med tekmovalci posamezniki so izstopali predvsem bratje Štefanič. Na domačem terenu je Kolesarski klub Krško prirejal dirke na stadionu Matije Gubca. Dobri rezultati tekmovalcev posameznikov in skupine tekmovalnih kolesarjev so temeljili tudi na dobri kondicijski pripravljenosti. Karl Žižek je poskrbel, da so se tekmovalci v dvorani krškega TVD Partizan urili in nabirali kondicijo na napravi z valjčki, na kateri je bilo potrebno poganjati kolo, tudi v zimskem času (Šebek, Ž., osebna komunikacija, februar 2016).

3.5.19 Kolesarsko društvo Savaprojekt Krško

Ponovno je organizirano kolesarstvo v občini Krško zaživelo leta 1984, ko so pod imenom »Matija Gubec« začeli z delovanjem. Že po letu dni so se preimenovali v »Videm«. Pod tem imenom so delovali pet let, ko so se ponovno preimenovali, tokrat v »Savaprojekt«. Ime so si naredili po svojem glavnem sponzorju. Društvo je tedaj štelo okoli 60 članov. 29 se jih je ukvarjalo s tekmovalnim športom v kategorijah amaterjev, pionirjev A, B, C, mlajših mladincev, starejših mladincev in članov. V društvu, ki mu je predsednikoval Anton Pleterski, so za vsako kategorijo posebej skrbeli izurjeni trenerji. Člani društva so bili še: vodja

tehničnega dela, mehanik, odgovorna oseba za reklamo, tajnik in financer. Z marljivim delom in trdom so si kolesarji priborili dobro ime ter tudi visoko mesto med slovenskimi kolesarskimi klubi kot tudi v tujini, predvsem v sosednjih državah, Italiji, Avstriji in Hrvaški. Kolesarsko društvo Savaprojekt je na območju krške občine organiziralo najmanj tri kolesarske prireditve, ki štejejo za pokal SLO, POKAL Frutabela ali za kriterije slovenskih mest. Poleg tega so organizirali tudi eno rekreativno prireditev. Leta 1994 so zaradi dobrega dela v organizaciji dobili tudi glavno prireditev kolesarske dirke »Tour de Slovenie 1994«. Aktivni so bili tudi pri pomoči in organizaciji ene od etap te dirke na območju bližnje okolice. Društvo je svoje poslanstvo opravljalo do leta 2003, ko je s svojim delovanjem prenehalo (Kolesarsko društvo Savaprojekt Krško, 1995)

3.5.20 Rekreativno kolesarsko društvo Krško

Rekreativno kolesarsko društvo deluje od leta 1991. V obdobju do leta 1995 so tekmovalci aktivno tekmovali v mlajši kategoriji pod imenom Master team. Društvo je pod tem imenom nehalo delovati leta 1995, ko je bilo zaradi prevelikih finančnih obremenitev tekmovalno kolesarstvo ukinjeno. Istega leta so člani Master teama ustanovili Rekreativno kolesarsko društvo Krško. Člani so tako postali vsi ljubitelji kolesarstva, ki so navdušeni nad to obliko sproščanja, rekreiranja, ne glede na starostno omejitev, tekmovalno kariero, dolgoletno kolesarjenje, ali pa tisti, ki so bili na tem področju povsem začetniki (Rekreativno kolesarsko društvo Krško, 2016).

Rekreativno kolesarsko društvo Krško deluje pod okriljem Kolesarske zveze Slovenije. Dobro sodeluje tudi z društvi in klubi po Sloveniji. Namen društva je približati in omogočiti posameznikom to obliko sproščujočega športa ter združiti spoznavanje, prijetno druženje in predstavljanje skritih in manj skritih lepote tega dela dežele. V društvu sedaj rekreativno kolesari 34 članov, sicer pa se število rekreativnih kolesarjev vsako leto povečuje (Rekreativno kolesarsko društvo Krško, 2016).

V Rekreativnem kolesarskem društvu Krško prirejajo tudi kolesarski maraton po deželi cvička. Že dalj časa je to rekreativni dogodek z največjo udeležbo v Posavju. Udeleži se ga preko 600 kolesarjev in kolesark iz celotne Slovenije, na obisk pridejo tudi kolesarji iz sosednjih držav. Zaradi rekreativnega značaja prireditve je dogodek dostopen širši javnosti. V okviru kolesarskega maratona za odrasle je organiziran tudi Čričkov maraton za mlajše in

otroke. Poleg rekreativnega pomena ima dogodek tudi drug pomen, in sicer tekmovalcem predstaviti naravne znamenitosti, lepe kraje, značilnosti okolja, turistično ponudbo. Torej gre hkrati za promoviranje tega dela Slovenije. Pot vodi skozi štiri posavske občine, in sicer skozi Krško, Brežice, Kostanjevico na Krki in Sevnico (Ž. Šebek, osebna komunikacija, februar 2016).

3.5.21 Kolesarski klub Master Team Krško

Zametki Kolesarskega kluba Master Team Krško segajo že v leto 1990. Mehanik Dušan Čučnik, ki je popravljajal kolesa v Kolesarskem klubu Savaprojekt, se je odločil za lastno pot in začel sestavljati kolesa lastne blagovne znamke pod imenom »MASTER«. Registriral je tudi svoj servis koles. Kolesarsko društvo je bilo ob podpori in vzpodbudi dveh prijateljev uradno registrirano 9. novembra 1992. Takoj so si, ponovno na pobudo Dušana Čučnika, priskrbeli tekmovalne licence za rekreativno kolesarjenje. V naslednjem mesecu istega leta so ustanovili tudi tekmovalno sekcijo za dečke, in sicer kategorijo A in B ter tudi kategorijo mlajši mladinci. Udeleževati so se začeli tudi kolesarskih maratonov v Sloveniji in tujini (Italiji in Avstriji). Število članov se je v začetnih letih delovanja kluba povečalo. Ravno tako je naraslo število tekmovalnih članov. V tekmovanjih so bili zelo uspešni in so ponosno zastopali ime društva. Ravno zaradi težav na finančnem področju in premajhne finančne podpore je bilo potrebno po petih letih tekmovalni del društva ukiniti. Leta 1995 so spremenili tudi ime društva v Rekreativno kolesarsko društvo Krško (Masterteam, 2016).

Društvo je ponovno začelo delovati s polnim programom, torej tudi s tekmovalnim, 1. 2. 2014, ko so tudi dobili novo ime, in sicer Kolesarski klub Master Team. Cilj kluba so tudi športni uspehi, velik poudarek pa daje predstavitvi zdravega in športnega načina življenja, ki je tudi dober razlog za prijetno druženje in možnost za spoznavanje in tkanje vezi novih prijateljstev. Kolesarski klub Master Team Krško tako omogoča, da lahko omogočijo rekreativno delovanje vsem tistim, ki jih ta šport mika in ga želijo bolje spoznati (Masterteam, 2016).

3.5.22 Posavski alpinistični klub

Alpinizem in športno plezanjem v krški občini nikoli nista imela tradicije. So se pa okoli leta 1988 začeli pojavljati posamezniki, ki jim samo pohodništvo ni bilo zadostno. Tako so se

zaradi velike želje po zahtevnejših vzponih začeli ukvarjati z alpinizmom. Ker doma niso imeli te možnosti, so se začetniki posavskega alpinizma vpisovali v alpinistične odseke v Ljubljani, Celju in Novem mestu. Tu so opravili vse potrebne preizkušnje in izpite ter tako postali alpinisti (Pozvek, 1996).

Kasneje so okoli sebe zbrali še nekaj somišljenikov in v letu 1989 ustanovili alpinistično skupino, ki je delovala ob pomoči Alpinističnega odseka Novo mesto, vodil pa jo je Arnold Koštomaj. Po nekaj letih delovanja skupine pod okriljem Alpinističnega odseka Novo mesto so člani hoteli še več in tako je bil leta 1992 ustanovljen samostojni alpinistični odsek pri Planinskem društvu Bohor Senovo, katerega člani so v večini že bili. Ker je prišlo med alpinističnim odsekom in planinskim društvom do nesoglasij, se je porodila zamisel o ustanovitvi samostojnega alpinističnega kluba. Tako je 16. 9. 1993 nastal Posavski alpinistični klub – skrajšano PAK. V novem klubu so skrbeli za čim boljše alpinistično udejstvovanje, oblikovala pa se je tudi skupina za športno plezanje (Pozvek, 1996).

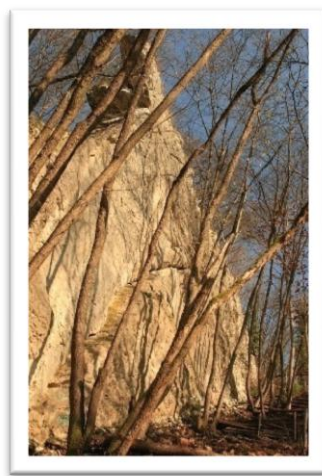
Izvajati se je začela tudi kvalitetna alpinistična šola. Izobraževanja in nabiranje izkušenj so nekaterim članom omogočila, da so postali alpinistični inštruktorji. Leta 1995 sta člana alpinističnega kluba Gorazd Pozvek in Bojan Kurinčič osvojila najvišji vrh Južne Amerike, Aconcagua, visok 6960 metrov. Ta odmevni uspeh domačih alpinistov je v klub privabil še več ljubiteljev visokih gorskih sten. V okviru alpinističnega kluba deluje tudi alpinistična šola, ki je namenjena vsem, ki jih alpinizem zanima in se želijo naučiti osnov varnega plezanja. Predstavlja tako hojo, plezanje kot tudi smučanje, predvsem na visokih vrhovih, ki so težje dostopni, in na tistih smereh in stenah, ki niso zavarovane (15 let alpinizma v Posavju, 2015).

Plezanje v klubu se deli na dva dela: kot del alpinizma, da alpinisti ostanejo vseskozi pripravljene na večje podvige, in kot del športnega plezanja. V sezoni 2015/2016 klub zastopalo 14 tekmovalcev, ki tekmujejo v Vzhodni ligi. Tekmovalci tekmujejo v več starostnih kategorijah – cicibani, mlajši dečki in deklice, starejši dečki in deklice ter kadeti/kadetinje. En tekmovalec tekmuje tudi v državnem prvenstvu in je kategoriziran športnik Olimpijskega komiteja Slovenije. Vadba skozi vse leto poteka na umetnih stenah v OŠ Brestanica, OŠ Artiče in na novi steni OŠ Brežice, ob primernih vremenskih pogojih pa tudi na naravnih plezališčih v Posavju. V Mladinskem centru Krško je postavljena stena za balvansko plezanje – »boulder stena«. V treh osnovnih šolah, Brestanica, Artiče in Brežice,

potekajo tudi plezalni krožki za najmlajše, ki lahko kasneje trenirajo in tekmujejo v klubu (N. Pozvek, osebna komunikacija, januar 2016).

Zaradi vse večjega zanimanja odraslih za rekreativno plezanje klub organizira začetne in nadaljevalne tečaje plezanja, ki jih vodijo izkušeni inštruktorji športnega plezanja. Tečaj se konča z zaključnim izpitom. Število članov v klubu iz leta v leto raste. V letu 2015 je imel klub 135 članov (Posavski alpinistični klub, 2015).

V Posavju imamo dve plezališči, in sicer (Posavski alpinistični klub, 2015):

Slika 29: Plezališče Armeško (Posavski alpinistični klub, 2015).

- plezališče Armeško, ki ga vidimo na sliki 29. Plezališče ima 17 smeri na južni strani in 7 smeri na severni strani. Po kategoriji težavnosti je lažje in zato primerno za začetnike;

Slika 30: Plezališče nad Savo (Posavski alpinistični klub 2015).

- plezališče nad Savo, na sliki 30, predstavlja tipično poletno plezališče. Zaradi težje plezalne smeri in naravnih razmer (Posavski alpinistični klub, 2015).

3.5.23 Teniški klub Krško

Teniški klub Krško je bil ustanovljen pred skoraj 30. Leti, natančneje maja leta 1986, in sicer brez enega samega lastnega igrišča. Prvo igrišče, kjer so lahko igrali, je bilo usposobljeno v Brestanici, za podlago pa je imelo umetno maso. Nato so usposobili še dve igrišči na Senovem. V Krškem so bila leta 1988 postavljena še štiri igrišča s peščeno podlago in dve z asfaltno podlago, ki stojijo še dan danes. Velik vpis navdušencev tenisa v klub, kar 880 se jih je vpisalo v prvih treh letih, je klub uvrstilo med najbolj množične športne organizacije v občini (Teniški klub Krško, 2015).

Od leta 1988 poteka v klubu tudi redna vadba za otroke, ki so včlanjeni v Teniški klub Krško. Leto kasneje je uspešno delovanje kluba pripeljalo do tega, da je klub začel organizirati že večja teniška tekmovanja v okviru nacionalne panožne zveze. Dobro delovanje kluba in zavzetost mladih tekmovalcev pa je vodila tudi do uspešnih klubskih rezultatov, predvsem v ligaških tekmovanjih. V času delovanja kluba so postavili še zunanja igrišča, tri pokrita igrišča, ki jih je vodil lastni kader teniškega kluba (Teniški klub Krško, 2015).

Število članov je raslo iz leta v leto. Klub je prirejal rekreativne in tekmovalne tekme, imeli so teniško šolo, prirejali tečaje in različna družabna srečanja. S takšno dejavnostjo so veliko pripomogli k svoji prepoznavnosti in prepoznavnosti občine Krško na splošno, hkrati pa so skrbeli za športno pripravljenost mladih in učenje tenisa mladih navdušencev. Teniška šola, katere slogan je »igram tenis – uživam tenis«, deluje v Posavju že lep čas. Namen je vključiti več mlajših generacij in navdušiti več mladih za igranje tenisa, s tem pa dvigniti priljubljenost tenisa za stopničko višje. Želja vseh trenerjev je seveda izuriti tekmovalnega teniškega igralca, ki bo svoje znanje lahko dokazoval na različnih prireditvah ter se hkrati izpopolnjeval (Teniški klub Krško, 2015).

V klubu je bilo v letu 2015 vpisanih 132 članov, od tega je bilo tekmovalcev 36 (G. Kovač, osebna komunikacija, februar 2016).

Slika 31: Teniško igrišče Teniškega kluba Krško (eposavje.com, 2015).

Slika 31 prikazuje teniško igrišče Teniškega kluba Krško, kjer organizirajo izobraževalno-športne dneve. Namenjeni so rekreativnim igralcem tenisa med 12 in 18 leti, niso pa registrirani pri Teniški zvezi Slovenije (eposavje.com, 2015).

3.5.24 Športno društvo Posavje

Društvo je bilo ustanovljeno leta 2011. Deluje na področju triatlona, plavanja, kolesarjenja, teka in nordijske hoje. Namen in cilj društva je, da s svojim delovanjem spodbudi zanimanje prebivalcev Posavja in hkrati tudi simpatizerje ostalih športnih društev za popularizacijo športa ter izboljšanje kvalitete življenja. Društvo spada po času obstoja med mlajša društva. Osredotočeni so predvsem na seznanjanje mlajših, torej predšolskih otrok in otrok prvih treh razredov osnovne šole, s plavanjem in tekom. Spoznavanje in seznanjanje mladih, potencialnih članov društva s tem športom je tudi predpogoj za pridobivanje članov za šolo triatlona, ki se organizira znotraj društva. Mladince in starejše želijo pripraviti tudi na tekmovalni šport, seveda ob ustrezni strokovni podpori. Cilj društva je tudi spodbuditi starejšo populacijo, da se začne rekreativno ukvarjati s tekom, plavanjem in kolesarjenjem (Športno društvo Posavje, 2015).

V Športnem društvu Posavje izvajajo tudi programe, kot so (M. Kovačič, osebna komunikacija, februar 2016):

- triatlonska šola - ta program se v sezoni 2014/15 izvaja prvič, in sicer v sodelovanju s Plavalnim klubom Celulozar Krško. V šolo triatlona se lahko vpišejo otroci stari med 6 in 10 let;
- v društvu poleg tekmovalcev vadijo tudi rekreativci. Klub organizira tekaške in plavalne vadbe za rekreativce ter vadbo nordijske hoje. V zimskem času imajo organizirano »spinning« vadbo. To je vadba na stacionarnih kolesih ob spremljavi glasbe;
- tekmovanja v akvatlonu, ki ga društvo organizira na bazenu Brestanica v začetku junija v sklopu regijskega tekmovanja osnovnih šol – v letu 2014 je v akvatlonu tekmovalo 70 udeležencev;
- so organizatorji projekta Krško teče – ta projekt se izvaja že tretje leto zapored. Tek poteka v treh kategorijah, in sicer CICI tek, ki je primeren za najmlajše, Tek za vsakogar, dolg je 4 km, in pa Valvasorjev tek, ki je dolg 10 km. Skupno je lansko leto tekmovalo približno 200 tekačev.

V društvu je bilo v letu 2015 včlanjenih 139 članov, od tega je bilo 20 tekmovalcev z licenco, 60 rekreativcev in 45 članov, ki jim tek oziroma plavanje predstavljata interesno dejavnost. Triatlon zveze Slovenije jim dovoljuje nastop na tekmovanjih v naslednjih disciplinah: triatlon, akvatlon in duatlon. Člani kluba čez zimo plavajo v 16-metrskem bazenu v OŠ Leskovec, v Termah Čatež in v Tuheljskih toplicah, od meseca junija pa do septembra pa člani kluba trenirajo v zunanjem olimpijskem bazenu v Brestanici (M. Kovačič, osebna komunikacija, februar 2016).

V Društvu trenira tudi večkratni in aktualni državni prvak Jaroslav Kovačević, ki se od leta 2014 ukvarja s triatlonom profesionalno. Jaroslav je bil proglašen za naj triatlonca leta 2015, saj je na državnem prvenstvu zmagal tako v triatlonu, dolgem triatlonu in tudi v duatlonu. V letu 2015 pa je osvojil srebrno odličje na evropskem prvenstvu v dolgem triatlonu. Tudi ostali člani kluba dosegajo vidnejše uvrstitve v slovenskem pokalu in državnem prvenstvu pod okriljem Triatlon zveze Slovenije (M. Kovačič, osebna komunikacija, februar 2016).

3.5.25 Posavski odbojkerski klub Krško

Je ženski odbojkerski klub, ustanovljen avgusta leta 2011 na pobudo treh profesorjev športne vzgoje – Dimitrija Subotiča, Mihe Cerleta in Aleša Cvarja. Klub je bil ustanovljen zaradi pomanjkanja ženskih športnih panog v občini Krško. Njihov cilj je celovit športni razvoj in vsakoletni napredek vadečih (M. Cerle , osebna komunikacija, februar 2016).

Prvo leto obstoja kluba je bilo vseh vadečih odbojkaric 30. Tekmovale so v mini (starost do 11 let) in mali (starost do 13 let) odbojki. Skupaj so imele 5 ur treningov na teden pod vodstvom Mihe Cerleta (M. Cerle , osebna komunikacija, februar 2016).

V naslednjih dveh letih sta v klubu začeli delovati novi ekipi v dveh starostnih kategorijah – starejše deklice (stare do 15 let) in kadetinje (starost do 17 let), katerih trener je Aleš Cvar. V letu 2016 klub tekmuje že v petih starostnih kategorijah – mlajše deklice (mala in mini odbojka), starejše deklice, kadetinje in članice. Za razvoj in delo z odbojkaricami skrbi 5 trenerjev (M. Cerle , osebna komunikacija, februar 2016).

Poleg nastopov na ligaških tekmah pod okriljem Odbojkerske zveze Slovenije tekmujejo še v regionalni Posavsko-dolenjski odbojkerski ligi, namen katere je neobremenjen nastop in dodatne tekmovalne izkušnje. V posavski odbojkerski ligi nastopajo klubi iz treh mest – Krškega, Kostanjevice in Novega mesta (M. Cerle , osebna komunikacija, februar 2016).

V letu 2015 je bilo včlanjenih 65 tekmovalk, ki prihajajo iz celega Posavja – tudi iz občin Brežice in Sevnica. Vseh članov je 82 (M. Cerle , osebna komunikacija, februar 2016).

3.5.26 Gimnastično društvo »RAIN« Krško

Gimnastično društvo »RAIN« Krško je bilo ustanovljeno 5. aprila 1996 v Krškem kot naslednik Gimnastičnega kluba RAIN Brežice, ki je bilo ustanovljeno leta 1993. Klub je ustanovila skupina staršev na pobudo Renata Zorka. Društvo nosi ime po brežiškem gradu iz 17. stoletja (rain oz. civitas rain = naselje na obrežju reke). V letu 2016 teče 23 let aktivnega delovanja društva (R. Zorko, osebna komunikacija, februar 2016).

Na pobudo g. Renata Zorka in g. Danila Siterja, takratnega župana Občine Krško, je stekel postopek ustanovitve in registracije društva v Krškem, kajti Gimnastično društvo »RAIN« Brežice je prenehalo z delovanjem zaradi premajhnega števila vadečih. Danilo Siter je namreč na osnovi ugotovitve, da za deklice ni veliko športnih panog in društev, razen plavanja in plesa, izrazil željo, da bi tudi v Krškem imeli izrazito »ženski« šport, in povsem podprl ustanovitev Gimnastičnega društva RAIN Krško. Strokovna usposobljenost trenerjev je delno tudi pogojevala usmerjenost v žensko športno gimnastiko. Prostore za vadbo je zagotovila ga. Antonija Glas-Smodič, takratna ravnateljica OŠ Jurija Dalmatina Krško (R. Zorko, osebna komunikacija, februar 2016).

Telovadke tekmujejo v dveh netekmovalnih programih (program Sokolček in miška Eli) in v treh tekmovalnih programih pod okriljem GZS (gimnastična abeceda, tekmovalni program 1 in tekmovalni program 2) (R. Zorko, osebna komunikacija, februar 2016).

Dolgoročni in kratkoročni cilj društva je še naprej gojiti žensko športno gimnastiko, tako za predšolske otroke kot za šolsko in srednješolsko mladino in jih usmerjati v tekmovalni šport. S prizadevanji za izboljšanje pogojev dela, predvsem z zagotovitvijo boljšega gimnastičnega orodja in metodičnih pripomočkov za žensko športno gimnastiko ter strokovnim izobraževanjem na področju trenerskega in sodniškega kadra, se usmerjajo tudi v kakovostni in vrhunski šport na državnem in mednarodnem nivoju v sodelovanju s sorodnimi društvi in klubi (R. Zorko, osebna komunikacija, februar 2016).

Gimnastično društvo »RAIN« Krško je član Gimnastične zveze Slovenije in Sokolske zveze Slovenije. V društvu vsako leto tekmuje od 35 registriranih tekmovalk. Vseh članov v društvu je približno 75 (R. Zorko, osebna komunikacija, februar 2016).

3.6 Športna zveza Krško

Športna zveza Krško je bila ustanovljena 24. 11. 1978 pod imenom Zveza telesnokulturnih organizacij Krško in se kasneje preimenovala v Športno zvezo Krško. Zveza je prostovoljno, samostojno in nepridobitno združenje, ki zaradi skupnih interesov združuje športna društva v občini Krško. Njeno poslanstvo pa je, da preko društev razvija množične športe v občini (Športna zveza Krško, Statut, 1997).

Namen in naloge športne zveze (Športna zveza Krško, Statut, 1997):

- športna zveza deluje po načelu enakopravnosti vseh članov v zvezi in usklajuje delo športnih organizacij, združenih v zvezo, in opravlja skupne naloge na tem področju;
- razvija in pospešuje množičnost v športu, zlasti na področju športa mladih in športne rekreacije, čimer vpliva na krepitev zdravja ljudi in jih navaja na aktivno in samostojno izrabljanje prostega časa;
- skrbi za uveljavljanje strokovnega dela v organih zveze in športnih organizacijah;
- pospešuje razvoj vrhunškega športa in nudi pomoč za doseganje vrhunskih dosežkov.

Namen in naloge športna zveza uresničuje tako da (Športna zveza Krško Statut, 1997):

- obravnava vprašanja in naloge, ki so skupnega pomena za športna društva;
- spremlja razvoj športa;
- po pooblastilu zastopa športna društva o vprašanjih in nalogah skupnega pomena v organih in institucijah občine Krško in državnih športnih organizacijah;
- sodeluje z občinskim upravnim organom, pristojnim za vprašanje športa;
- daje pobude in organizira take oblike dela, ki omogočajo vključevanje v športne aktivnosti ljudem vseh starostnih stopenj in socialnih kategorij;
- sooblikuje letne in večletne načrte dela na področju športa v občini;
- sodeluje z drugimi organizacijami in institucijami, ki rešujejo vprašanja s področja športa;
- sodeluje pri oblikovanju meril in kriterijev v športu ter skrbi za njihovo uresničevanje;
- posreduje strokovno, tehnično in drugo pomoč članom Zveze, tudi pomoč pri sestavi finančnih planov društev;
- sodeluje pri reševanju materialnih pogojev dela športnih organizacij (pretežno z kombi prevozi, ki so brezplačni);
- skrbi za zakonito in racionalno porabo sredstev, s katerimi upravlja;
- razpisuje, organizira in izvaja samostojno ali preko članov občinska športna tekmovanja in druge prireditve;
- preko svojih predstavnikov sodeluje pri delu Olimpijskega komiteja Slovenije.

V športni zvezi je v letu 2016 32 športnih društev (G. Kovač, osebna komunikacija, februar 2016).

3.7 Najuspešnejši športniki krške občine

Vsako leto župan krške občine povabi na sprejem najuspešnejše športnike preteklega leta. Sprejem poteka že od leta 2007. Vedno je v začetku tekočega leta in velja za dosežke iz prejšnjega leta. Prireditev poteka v objektih, ki so v lasti občine Krško (dvorana v parku, dvorana na gradu Rajhenburg, Kulturni dom Krško). Dogodek je na visokem nivoju, vodi pa ga poklicni voditelj – napovedovalec. Ob športnem delu prireditve je prisoten še glasbeni in kulturni program. Vsako leto se zagotovi udeležbo znanega slovenskega športnika, kot so Primož Kozmus, Dejan Zavec, Ivan Molan, Miran Stanovnik in drugi (Z. Pilipović, osebna komunikacija, marec 2016).

Med znane dobitnike te nagrade spadajo še Robert Berič, Nejc in Klemen Cehte.

Slika 32: Najuspešnejši športniki v krški občini (Rovan, 2015).

Na sliki 32 vidimo sprejem povabljenih športnikov, ki so se uvrstili na eno od prvih treh mest na državnih prvenstvih oziroma so se uvrstili med prvih šest mest na državnih ali evropskih prvenstvih, ter vse, ki so dosegli kategorizacijo pri Olimpijskem komiteju Slovenije. Predlog za izbor športnikov pripravlja Strokovna komisija za šport občine Krško v sodelovanju s Športno zvezo Krško. Predloge za športnike pa so podali športni klubi in društva v občini Krško (Rovan, 2015).

3.8 Število članov in tekmovalcev v športnih društvih

V tabeli 5 smo zbrali podatke o številu članov in o številu registriranih tekmovalcev v športnih društvih/klubih v občini Krško v sezoni 2015/2016.

Tabela 5

Število članov po športnih društvih v krški občini

Športna društva	Število članov	Število tekmovalcev
Nogometni klub Krško	570	220
Plesni klub Lukec	306	48
AMD Krško	288	2
Planinsko društvo Bohor Senovo	243	/
Plavalni klub Celulozar	220	67
Ribiška družina Krško-Brestanica	175	7
Planinsko društvo Videm Krško	150	/
Športno društvo Posavje	139	20
Posavski alpinistični klub	135	14
Rokometni klub Krško	132	108
Teniški klub Krško	132	36
Košarkarski klub Potočje Posavje	125	67
Odbojgarsko društvo Brestanica	110	53
Posavski odbojgarski klub Krško	82	65
Streliško društvo Leskovec	75	44
Gimnastično društvo »RAIN« Krško	75	35
Športno društvo Podbočje 75/Košarkarski klub Interier Krško	61	28
Klub borilnih veščin Dren	45	40

V občini Krško se je uveljavilo več različnih športov in športnih panog. Za nekatere je bilo večje zanimanje, za druge manjše. Ravno tako so navijači sprejeli nekatere športe bolj kot druge. Po priljubljenosti športa, tako med tekmovalci kot tudi med navijači, lahko izpostavimo speedway, ki v Krškem uživa že dolgoletno tradicijo. Prirejanje speedway tekem vedno privabi gledalce v velikem številu. Pa naj bo to tekma, ki ima manjši pomen, ali pa

Grand Prix, kot ena najodmevnejših tekem. Speedway je med tekmovalci in gledalci priljubljen tudi zaradi podpore krških podjetij, zasebnikov in tudi lokalne skupnosti. Pa tudi zaradi bližine mesta Zagreb, kjer je bil zelo dobro razvit moto šport. Glede na to, da ima AMD Krško trenutno le dva tekmovalca in kar 288 članov, lahko rečemo da, je priljubljenost tega športa velika. Člani društva sodelujejo pri organizaciji speedway dirk ali pa imajo katero od drugih funkcij. Močan vpliv tega športa se kaže tudi po velikem obisku gledalcev iz vse Slovenije na speedway dirkah. Dirk res ni veliko, so pa te najbolj množično obiskane v krški občini.

Prav tako lahko med bolj sprejete športe v Krškem uvrstimo plavanje. Plavalni klub Celulozar Krško je bil ustanovljen leta 1955. Zaradi dobrih pogojev, ki jih je imel plavalni klub v preteklosti, se je ta šport med prebivalci zelo razširil. Razlog za to sta bila bližina reke Save in prvi bazen z ogrevano vodo v Jugoslaviji. Leta 2005 je bilo v klub včlanjenih 130 otrok in mladine. Bazen so leta 2006 zaprli, kar je povzročilo poslabšanje pogojev za treninge članov. Kljub slabim pogojem je ostalo število vadečih skoraj nespremenjeno – 129 vadečih, kar priča o zakoreninjenosti in tradiciji krškega plavalnega kluba.

V zadnjem času po priljubljenosti prednjačita Nogometni klub Krško in Rokometni klub Krško. Oba kluba sta po uspehih v zadnjih petih letih v samem vrhu slovenskih lig – tako članskih kot tudi v mlajših starostnih kategorijah. Tekme obeh klubov so množično obiskane, vsako leto pa se povečuje tudi število članov v obeh klubih. Tako ima rokometni klub 108 tekmovalcev, nogometni klub pa kar 250 tekmovalcev. Število članov v obeh klubih sovпада s trendom v Sloveniji, saj sta med tekmovalnimi športi ravno ta dva športa najbolj priljubljena.

Število članov se je seveda v društvih skozi leta spreminjalo. Bila so obdobja, ko je bila določena športna zvrst bolj atraktivna in je zato privabila več članov. Ostala društva so svoje člane pridobivala postopno. Skoraj vsem športnim društvom pa je skupno to, da so bila obdobja, ko je zanimanje za to vrsto športa upadlo, povezano s tem pa tudi število članov. V takšni situaciji sta se znašli ravno obe planinski društvi v krški občini – PD Videm Krško in PD Bohor Senovo, ki sta imeli v preteklih letih tudi za petkrat več članov kot danes.

Tako je imelo PD Bohor leta 1988 kar 1707 članov in je bilo najštevilnejše športno društvo v občini. Po tem letu pa je število začelo upadati. Razlog lahko iščemo v letu 1989

ustanovljenem Planinskem društvu Videm Krško in leta 1993 ustanovljenem Posavskem alpinističnem klubu. Društvo je leta 2007 štelo 273 članov. Leta 2015 je bilo članov 243. Planinsko društvo Videm Krško je ob ustanovitvi leta 1989 štelo 366 članov. Deset let kasneje, leta 1999, pa že 400 članov, predvsem po zaslugi mladinskega odseka Planinskega društva Videm Krško. Po letu 1999 se je število članov začelo zmanjševati. Leta 2015 je bilo v društvo včlanjenih 150 planincev.

4 SKLEP

Čeprav z rahlim zaostankom, so ideje o organizirani športni dejavnosti prišle tudi k nam na slovensko ozemlje. Tako kot je to normalno v začetku razvoja, je bilo potrebno prestopiti določeno miselnost, ki je vladala do tedaj – da je športna aktivnost nekaj povsem nepotrebne in nepomembnega, da pomeni zgolj trošenje časa in energije in da je njen vpliv prej negativen kot pozitiven.

Gospodarske, politične in splošne razmere v državi so pripomogle k temu, da se je mladina začela udeleževati v športnih aktivnostih ter spoznavati, da je »zdrav duh v zdravem telesu« res pomemben za kvalitetno in lažje življenje.

Mlajši generaciji prebivalstva so bila tovrstna druženja hkrati zelo privlačna tudi zaradi družabnosti, spoznavanja in tudi modne muhe, kot je marsikdo takrat mislil, da jo telesna aktivnost, šport predstavlja. Ne glede na to, da so bila v času razvoja športa v državi najrazličnejša stanja, od mirnega do vojnega stanja, od dobrega gospodarskega razvoja do nazadovanja v določenih primerih, so postale in ostale telesna kultura, telovadba v šolah, športna društva in športna dejavnost vedno prisotne med prebivalci. Vedno v pripravljenosti na razvoj in nove priložnosti, ki bi se pokazale.

Razvoj telesne kulture, telovadbe, športnih klubov in športne dejavnosti se je v Krškem začel z dokaj preprostim športom - kolesarskim društvom, sledilo mu je Telovadno društvo Sokol. Med vojnama so se tem društvom pridružila še ostala. Res velik razcvet različnih društev je opaziti po 2. svetovni vojni, ko je vladal duh izgradnje in postavitve novih družbenih in gospodarskih temeljev.

Čeprav majhna občina, se občina Krško lahko pohvali z velikim številom športnih klubov in društev, ki imajo vrhunske člane in tekmovalce in so imela in še vedno imajo zelo dobre športne rezultate. To je dokaz, da lahko z veliko truda, vaje in ob strokovni pomoči člani dosežejo ogromno in še več.

V diplomski nalogi Razvoj telesne kulture/športa v občini Krško smo torej ugotovili, da je razvoj potekal postopoma. Začelo se je s preprostim spoznavanjem telesne kulture, nadaljevalo s športnimi aktivnostmi, ustanavljanjem raznih društev, spoznavanjem z novimi

športi. Razmere v občini Krško so za razvoj telesne kulture in telovadbe začele dokaj obetavno. Postavitev zaprte telovadnice in odprtje prostorov za šolsko telovadbo, ki se je lahko odvijala tudi v zimskih mesecih, je za takratno obdobje predstavljalo velik korak k spoznavanju in sprejemanju telesne kulture in nadaljnjega razvoja.

Različna obdobja, vojni nemiri in odločitve vodilnih v državi so seveda prispevali k temu, da razvoj telesne kulture in športa le ni bil tako enostaven. Krčani, zlasti mladi, so se radi vključevali v različne telesnokulturne in športne dejavnosti. Povečalo se je tudi število športnih objektov, širile so se možnosti za športno udejstvovanje. Velike zasluge za obstoj športa v krški občini imajo mnoga podjetja in posamezniki, ki so razvoju te dejavnosti pomagali finančno ali s svojim znanjem.

Športna društva v krški občini delujejo precej uspešno. Svojo ponudbo prilagajajo svojim ciljem in zmožnostim. Vsa pa si želijo v svoje vrste pridobiti mladino, ki bo zagotovila, da se bo športna dejavnost uspešno razvijala tudi v prihodnosti. To najbolje uspeva Nogometnemu klubu Krško, ki je s 570 člani na prvem mestu. Na drugem mestu je Plesni klub Lukec s 306 člani. Na tretjem mestu pa je AMD Krško s 288 člani. Nogometni klub Krško ima tudi največ registriranih tekmovalcev – kar 220 tekmovalcev, sledi mu Rokometni klub Krško s 108 tekmovalci, na tretjem mestu pa sta Plavalni klub Celulozar Krško in Košarkarski klub Potočje Posavje Krško s 67 registriranimi tekmovalci.

Telesna kultura oziroma šport predstavlja za večino ljudi del življenja. Naj si bo to zaradi druženja, telesne pripravljenosti, zdravega načina življenja ali sproščanja. Prav tako je dandanes na razpolago ogromno športnih aktivnosti in veliko možnosti, ki nam omogočajo boljše in prijetnejše življenje. Danes so razmere drugačne, šport pa je postal prava gospodarska dejavnost, ki je nastala kot posledica vrhunškega športa in se tako zakoreninil v človekovem vsakdanu. Vseeno pa je potrebno spodbujati in motivirati vse staroste skupine k redni in vsestranski športni vadbi.

5 VIRI

(Športna zveza Krško Statut, 1997).

60 let prijateljstva. Ribiška družina Brestanica – Krško 1946 – 2006. (2006). Brestanica; Krško: Ribiška družina Brestanica – Krško.

AMZS (2016). Pridobljeno 16. marec 2016 na spletnem naslovu: <https://www.amzs.si/o-amzs>.

Avto over net. (2013). Inervju: AMD Krško: »Vsekakor mislimo vztrajati!«. Pridobljeno 16. marec 2016. Pridobljeno na spletnem naslovu: <http://avto.over.net/clanek/intervju-amd-krsko-vsekakor-mislimo-vztrajati/>.

Brestanica zbornik člankov in razprav. Turistično društvo Brestanica (izdalo). TVD PARTIZAN Brestanica, Kalan Tine. 329 str.

Brestanica zbornik člankov in razprav. Turistično društvo Brestanica (izdalo). Tajnik PD Bohor Daugul Marija. Str. 333, 334.

Dijaški.net. *Slovenci v prvih desetletjih po drugi svetovni vojni*. Pridobljeno 4. avgust 2014 na spletnem naslovu: http://www.dijaski.net/zgodovina/snovzapiski.html?r=zgo_sno_slovenci_v_prvih_desetletjih_po_drugi_svetovni_vojni_01.doc.

Dolenjski list (2010). *Krško je energetska najbolj učinkovita občina*. Pridobljeno 7. julij 2014 na spletnem naslovu: http://www.dolenjskilist.si/2010/09/15/32856/novice/posavje/Krsko_je_energetska_na_jbolj_ucinkovita_obcina/.

EPOSAVJE.com. (b.d.). *Izobraževalno-športni dan v Teniškem klubu Krško*. Pridobljeno 11. marec 2015 na spletnem naslovu: <http://www.eposavje.com/sport/15797-izobrazevalno-sportni-dan-teniski-klub-krsko.html>.

Gorenc, S. (1977). Krško skozi čas 1477 – 1977. Zbornik ob 500-letnici mesta. Krško: Skupščina občine Krško.

Grčman, L. (2013). Planet Siol. *Krško grozilo Olimpiji, želja bili Smodiš, Hafnar, Duščak...*
Pridobljeno 14. maj 2014 na spletnem naslovu:
http://www.siol.net/sportal/kosarka/2013/09/krsko_grozilo_olimpiji_zelja_bili_smodis_hafnar_duscak.aspx.

Iskra, S. Karpljuk, D. (2001). Karate za življenjsko moč. Krško: DREN – Društvo za rekreacijo in borilne veščine, Krško.

Kamra. *Sokolska načela* (2008). Pridobljeno 13. februar 2015 na spletnem naslovu:
<http://www.kamra.si/Default.aspx?module=5&id=862>.

Kolesarsko društvo Savaprojekt Krško (1995) Projekt razvoja kolesarskega športa v občini Krško, 2015: Kolesarsko društvo Savaprojekt Krško.

Masterteam. Pridobljeno 16.4.2015 na spletnem naslovu: <http://kk-masterteam.si/>.

Mavsar, S. (2002). *Speedway v Krškem*. Krško: Kulturno društvo Obzorje Krško.

Muzej narodne osvoboditve Maribor (1993) Sokoli in Orli na Štajerskem, Koroškem in v Prekmurju. Maribor: Tisk Bezjak.

Nogometni klub Krško. *O klubu*. Pridobljeno 13. februar 2015 na spletnem naslovu:
<http://www.nkkrsko.com/o-klubu/nogometni-klub-krsko/>.

Ob 750-letnici Sv. Križa. KS Podbočje (2000). Andrej Zupančič str. 131-141.

Občina Krško. *O občini Krško*. Pridobljeno 3. julij 2014 na spletnem naslovu:
<http://krsko.si/6/o-obcini-krsko>.

Odmevi 20 let Planinsko društvo Videm. (februar 2009). Krško: Tiskarna Jordan.

Odmevi št. 31. Planinsko društvo Videm. (februar 2015). Krško: Tiskarna Jordan.

Osebni arhiv Angelce Druškovič.

Osnovna šola Jurij Dalmatin Krško. (1998). *Društvena dejavnost v našem kraju. Razvoj sokolov in športa v Krškem*. Krško: Osnovna šola Jurija Dalmatina.

Pavlin, T. (2005). *»Zanimanje za šport je prodrlo med Slovenci že v široke sloje«* Ljubljana: Studio Print. d.o.o.

PD Bohor Senovo (2014). Bohorski poročevalec marec, 2014. Senovo: PD Bohor Senovo.

PD Bohor Senovo (2015). Bohorski poročevalec marec, 2015. Senovo: PD Bohor Senovo.

Plavalni klub Celulozar Krško. *Zgodovina kluba*. Pridobljeno 9. februar 2015 na spletnem naslovu: <http://www.plavalniklub-celulozar.si/zgodovina-kluba.html>.

Plesni klub Lukec. *O plesnem klubu Lukec*. Pridobljeno 10. februar 2015 na spletnem naslovu: <http://programi.lukec.net/o-plesnem-klubu-lukec>

Posavski alpinistični klub (2015). *Zgodovina kluba*. Pridobljeno 10. marec 2015 na spletnem naslovu: <http://www.pak.si/index.asp?Page=ZgodovinaKluba&IzbraniIDMenuja=6>.

Pozvek, G. (1996). Bilten. Posavski alpinistični klub št. 1. Senovo.....

Rekreativno kolesarsko društvo Krško (2016). *O nas*. Pridobljeno 23. marec 2016 na spletnem naslovu: <http://www.rkdk.si/o-nas/>.

Ribiška družina Brestanica-Krško. *Dobrodošli*. Pridobljeno 10. februar 2015 na spletnem naslovu: <http://www.rd-brestanica-krsko.si/ribiska-druzina.html>.

Rozman, B. (1993). *Orlovski odsek na Vrhniki (1908-1929)*. Zveza zgodovinskih društev Slovenije, sekcija za krajevno zgodovino.

RTV SLO MMC. Rovan, G. (2015). *Sprejem za najuspešnejše športnike krške občine*. Pridobljeno 16. april 2015 na spletnem naslovu: <http://www.rtv slo.si/lokalne-novice/sprejem-za-najuspesnejse-sportnike-krske-obcine/360512>.

Sebanc, M., (2012). *Gospodarski razvoj občine Krško od sredine 19. stoletja*. Diplomsko delo, Ljubljana: Univerza v Ljubljani, Filozofska fakulteta.

Stepišnik, D. (1964). *Telesna kultura in šport*. Ljubljana: Mladinska knjiga.

Stepišnik, D. (1968). *Oris zgodovine telesne kulture na Slovenskem*. Ljubljana: Državna založba Slovenije.

Šebek, Ž. (1998). ČASopis ZA ŠPORT. Leto: I. Številka 11. 15. Oktober 1998. Interno glasilo športnih klubov in društev krške občine.

Šebek, Ž. (1999). ČASopis ZA ŠPORT. Leto: II. Številka 11. 15. Julij 1999. Interno glasilo športnih klubov in društev krške občine.

Šebek, Ž. (1999). ČASopis ZA ŠPORT. Leto: II. Številka 13. 23. Avgust 1999. Interno glasilo športnih klubov in društev krške občine.

Šebek, Ž. (2001). *75 let konjeniškega kluba Posavje*. Krško: Kolortisk Krško.

Šebek, Ž. (2002). *80 let nogometa v Krškem*. Krško: Nogometni klub Krško.

Šebek, Ž. (2005). *50 let plavanja v Krškem*. Krško: Plavalni klub Celulozar.

Šebek, Ž. (2005). *50 let rokometa v Krškem*. Krško: Rokometni klub Atom Krško.

Športno društvo Posavje. Pridobljeno 26. september 2015 <http://www.sd-posavje.si>.

Šugman, R. (1998). *Slovenski šport v mednarodnem prostoru po letu 1991*. Ljubljana: Fakulteta za šport.

Teniški klub Krško. O klubu. Pridobljeno 11. marec 2015 na spletnem naslovu:
<http://www.teniski-klub-krsko.si/index.asp?id=28>.

Twitter. *Rokometno društvo Krško*. Pridobljeno 24. februar 2015 na spletnem naslovu:
https://twitter.com/RK_Krsko.

Videm – Krško nekdanj in danes (1957). Ljubljana: ČZP »Ljudska pravica«.

Zakšek, A. (2009). *Odbojka v Brestanici*. Brestanica: Odbojkarsko društvo Brestanica.

Zgodovina KZS. Zgodovina kolesarstva na Slovenskem. Začetki: 18.XII.1887 – Klub slovenskih biciklistov Ljubljana. Pridobljeno 24. Februar 2015 na spletnem naslovu:
http://static.kolesarska-zveza.lytee.com/KZS,,kzs,zgodovina_kzs.htm.